Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVI. Celovec, petek, 9. julij 1971 Štev. 27 (1512)

OB 30-LETNICI PREGANJANJA SLOVENCEV:

SKUPNO TRPLJENJE IN SKUPNI BOJ

sta družila Slovence ne glede na državne meje

V Brestanici pri Krškem je bila minulo nedeljo velika svečanost, ki je veljala predvsem 30-letnici začetka množičnega preganjanja Slovencev, hkrati pa je bila posvečena tudi dnevu borca ter 30-letnici vstaje slovenskega naroda. Zbrali so se nekdanji pregnanci iz vse Slovenije ter predstavniki nekdanjih slovenskih pregnancev iz zamejstva, to je iz Koroške in Primorske, prišli pa so tudi zastopniki tistih krajev v Srbiji in na Hrvatskem, kamor so nacisti med vojno pregnali slovenske družine.

Na gradu Brestanica je bil ob tej priložnosti odprt muzej slovenskih pregnancev, ki na podlagi zbranega dokumentarnega gradiva ter pretresljivih spominov na leta pregnanstva priča o zločinskih načrtih nemškega herrenvolka za iztrebljenje slov. naroda. O teh načrtih je na slavnosti govoril tudi predsednik republiškega odbora ZZB NOV Slovenije Janko Rudolf, ki je naglasil, da je uresničitev nacističnih naklepov preprečilo predvsem dejstvo, da se je slovenski narod dvignil k uporu. „Samo brezkompromisen boj je zagotovil slovenskemu narodu enakopravno mesto med drugimi narodi, da se je pojavil kot subjekt zgodovinskega dogajanja, ki se zaveda svoje vloge in ki je svojo usodo v resnici vzel v svoje roke. Primer usode slovenskega naroda v osvobodilni vojni jugoslovanskih narodov in narodnosti pa nam prepričljivo govori, da ni bistven in odločujoč element številčnost nekega naroda, pač pa njegova enotnost, trdnost in odločenost, da se bojuje za privčno stvar, zaradi česar je nesporen rek, ki pravi, da je narod, ki se je pripravljen boriti za svojo svobodo, resnično nepremagljiv."

V imenu Zveze slovenskih izseljencev je na proslavi spregovoril predsednik Lovro Kramer. Spomnil je na skupno usodo pregnanstva in naglasil, da se je takrat še posebno prepričljivo manifestirala nerazdružljiva enotnost Slovencev, ko sta nas skupno trpljenje in skupni boj družila ne glede na meje, ki so nas delile na razne države. „Medtem ko vi v matični domovini ravno zdaj z ustavnimi spremembami uresničujete suverenost slovenskega naroda, se moramo Slovenci na Koroškem žal še vedno boriti za svoje osnovne pravice in enakopravnost. V tem boju nas krepi zlasti zavest najtesnejše povezanosti z matičnim narodom. Utrjuje nas pa tudi obljuba, ki smo si jo dali takrat v pregnanstvu: da hočemo ostati zvesti idealom, zaradi katerih so nas preganjali — zvesti narodu in materinemu jeziku."

Na proslavi je bil 7. junij kot dan, ko so fašisti izgnali prvo skupino Slovencev, proglašen za spominski dan slovenskih pregnancev. V tozadevni listini je uvodoma poudarjeno: Da bi obeležili začetek trnove poti slovenskih izgnancev in ga dvignili v pomnik, ki bo segal prek sedanjosti v daljnjo prihodnost, v prihodnja pokolenja, sprejemamo udeleženci osrednje proslave slovenskih izgnancev Štajerske in Dolenjske, Posavja in Obsotelja, Koroške, Gorenjske in Primorske na dan borca 4. julija 1971 na gradu Brestanici listino, s katero razglašamo 7. junij za spominski dan slovenskih izgnancev. S to listino želimo pustiti zanamcem zgodovinsko izročilo, ki bo večno govorilo o divjem nasilju nečloveškega sovražnika, ki je hotel iztrebiti majhen slovenski narod v osrčju Evrope.

Proslava je bila zaključena z bogatim kulturnim sporedom, ki so ga izvajali pevski zbori, godbe in recitatorji, posebno navdušeno pa je bil sprejet Partizanski invalidski pevski zbor pod vodstvom prof. Radovana Gobca.

URADNI OBISK

iz Slovenije na Koroškem

Član izvršnega sveta SR Slovenije in predsednik komisije za kulturne stike dr. Vladimir Bračič je z vodilnimi predstavniki slovenskega šolstva bival v torek in sredo tega tedna na uradnem obisku na Koroškem. S tem je vrnil obisk predsedniku deželnega šolskega sveta za Koroško deželnemu poslancu Josefu Guttenbrunnerju, ki je pred tedni s svojimi sodelavci obiskal Slovenijo.

Kakor so se predstavniki koroškega šolstva v Sloveniji zanimali za tamkajšnjo šolsko ureditev in zlasti za problematiko manjšinskega šolstva, tako je bilo tudi v Celovcu med obiskom predstavnikov iz Slovenije govora o raznih šolkih vprašanjih, medtem ko so se gostje iz Slovenije s problematiko tukajšnjega šolstva srečali pri obiskih slovenske gimnazije v Celovcu ter ljudske oz. glavne šole pri Božjem grobu in v Železni Kapli.

Listina slovenske matice

o položaju slovenskih manjšin

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, so predstavniki Slovenske matice obiskali predsednika skupščine SR Slovenije Sergeja Kraigherja ter mu izročili posebno spomenico o položaju slovenskih manjšin v Avstriji, v Italiji in na Madžarskem. Besedilo te spomenice se glasi:

LISTINA

Slovenska matica kot najstarejša slovenska kulturna ustanova je na svojem zadnjem rednem občnem zboru v duhu svojega namena in svoje tradicije razpravljala tudi o položaju Slovencev v Italiji, v Avstriji in na Madžarskem.

Ugotavlja, da ti naši rojaki kljub deklaraciji o pravicah človeka in vsem določbam mirovnih, oziroma državnih pogodb ter ustav še ne uživajo jezikovnih, kulturnih in narodnostnih pravic, ki so jim z njimi zagotovljene; ne priznavajo jim značaja manjšine kot subjekta; nekim delom naših rojakov niti ne priznavajo, da so Slovenci; znaten del ne uživa niti pravice osnovnošolskega pouka v materinščini; nad našimi rojaki izvajajo gospodarski in politični pritisk; z raznimi gospodarskimi in drugimi akcijami spreminjajo etnični značaj njihovega narodnostnega ozemlja.

Slovenska matica, ki je imela vedno pred očmi celoto slovenskega naroda, z zadovoljstvom ugotavlja, kako se povečuje stalna skrb matičnega naroda in matične države za zamejske Slovence. K bolj odločnemu in aktivnemu zavzemanju za pravice zamejskih Slovencev nas tembolj obvezuje njihova vztrajna odločnost, ki so jo kazali v preteklosti in ki jo tudi danes enako odločno izpričujejo v boju za svojo narodno enakopravnost.

V Ljubljani junija 1971.

Upravni odbor
Slovenske matice v Ljubljani

Letos jeseni spet volitve

Dolgotrajnih ugibanj, ali bomo v Avstriji že letos spet volili nov parlament, je zdaj konec. V sredo so socialistični poslanci vložili predlog za predčasni razpust sedanjega parlamenta in FPÖ je ugotovila, da bodo njeni poslanci podprli socialistični predlog, kar pomeni, da bo le-ta izglasovan s potrebno večino proti glasovom ÖVP.

Ugibanja in razpravljanja okoli vprašanja novih državnozborskih volitev trajajo pravzaprav že vse od lanskih volitev naprej, ko je SPÖ na podlagi volilnih rezultatov sama prevzela odgovornost v vladi in je bila ÖVP prvič potisnjena v opozicijo. Že od tedaj ÖVP namreč neprenehoma opozarja SPÖ na „manjšinski" značaj njene vlade oziroma se ponaša z „večinskim" značajem opozicije, ki tudi vedno spet prihaja do izraza v parlamentu, kjer je vlada zdaj že leto in četrt morala pri vsakem vprašanju posebej iskati podporo ene ali druge opozicijske stranke.

Kljub vsem težavam, ki so se pojavljale iz objektivnih vzrokov in še zaradi zadržanja opozicije, je vladi v marsikaterem vprašanju uspelo napraviti korak naprej. Seveda je bilo potrebno popuščanje, ker le pod določenimi pogoji je bila ena ali druga opozicijska stranka pripravljena podpreti vlado v njenih akcijah. Toda ostalo je tudi precej nerešenih vprašanj, ostale so predvsem važne točke iz vladnega programa, kjer vladi oz. socialistični stranki kljub dolgotrajnim pogajanjem ni uspelo prodreti.

Na podlagi tega stanja je SPÖ prišla do prepričanja, da je edini izhod v novih volitvah: Volivci naj odločijo, komu bodo izrekli zaupanje.

Po vsej verjetnosti bodo volitve meseca oktobra. Torej bo za volilni boj časa tri mesece. Te tri mesece bodo stranke gotovo izkoristile, da volivcu kot odločujočemu dejavniku v zadostni meri predstavijo vsaka svoj program in svoje kandidate. Negotovost glede izida volitev pa bo povečalo še dejstvo, da bodo volitve prvič izvedene na podlagi novega volilnega zakona, s katerim je bilo med drugim zvišano število poslancev in spremenjen način razdelitve mandatov. Ravno zaradi teh sprememb menijo, da bo posamezni stranki zdaj še mnogo težje doseči absolutno večino, kar pomeni, da se bo v bodoče povečala verjetnost koalicijske vlade, toda kakšne?

Tragedija ali pustolovščina?

Konec prejšnjega tedna se je na avstrijsko-madžarski meji na Gradiščanskem odigral dogodek, ki spet z vso resnostjo opozarja na problematiko tako imenovanega „bega v svobodo", namreč tistega fenomena, ki se je po drugi svetovni vojni razvil v enega najvažnejših „argumentov" v političnem obračunavanju med Vzhodom in Zahodom.

Dva vzhodnonemška državljana sta ilegalno pribežala preko Madžarske v Avstrijo, toda svojo pot v „svobodo" sta drago plačala — namreč z življenjem svojega 3-letnega otroka. Dosedanja preiskava je pokazala naslednje podrobnosti: begunci so se čez mejo pripeljali skriti v nekem avstrijskem tovornjaku; otroku je mati (po poklicu bolniška sestra) še pred odhodom dala neko pomirjevalno sredstvo, ker pa je otrok na meji kljub temu začel vpiti, mu je oče zatisnil usta in tako so mejo „srečno" prestopili, ne da bi jih obmejni organi na eni ali drugi strani meje izsledili; ko so se vozili že po avstrijskem ozemlju, so opazili, da je otrok brez življenjskih znakov, prvi zdravnik in poznejša obdukcija sta ugotovila smrt vsled zadušitve.

V teh suhoparnih besedah se skriva brezprimerna človeška tragedija, ki pa hkrati postavlja na dnevni red vprašanje, ali ne gre pri tem tudi za neodgovorno pustolovščino? Podrobnejše okolnosti niso znane, begunca sta povedala le toliko, da sta hotela v „svobodo". Ta imaginarni „raj" sta tudi dosegla, toda plačala sta visoko vstopnino: življenje svojega triletnega otroka!

Ampak zadeva ima tudi še svojo drugo plat. Opisani dogodek je namreč le eden izmed mnogih podobnih primerov, ki se dogajajo že vsa povojna leta, tako da je iz tega postal že pravi sistem. In ta sistem je bil umetno in načrtno ustvarjen ter neodgovorno izrabljen kot propagandno sredstvo v hladi vojni. Pod plaščem zlagane človekoljubnosti se na „svobodnem Zahodu" že dolga leta zlorabljajo „uboge žrtve komunističnega nasilja" za umazano gonjo proti Vzhodu. Pri tem nihče ne sprašuje, kakšno ceno morajo plačevati žrtve te strašne igre; čim večja je tragedija posameznikov, tem lažje in boljše jo je mogoče izrabiti.

Na žalost je treba ugotoviti, da pri tem tudi naša država ni ostala brez krivde. Tukaj ne mislimo na pomoč, ki jo je Avstrija nudila najrazličnejšim beguncem (čeprav se je dostikrat izkazalo, da take pomoči niso bili deležni samo taki, ki so je bili res potrebni in vredni), marveč v prvi vrsti na dvoličnost, ki jo je vedno spet opaziti v takih primerih.

Tudi tokrat se kaže nekaj takega: čeprav o krivdi na nasilni smrti triletnega otroka obeh vzhodnonemških „beguncev" ni več nobenega dvoma, pristojne oblasti ne najdejo vzroka za ukrepanje. Pri obeh vzhodnonemških državljanih gre vendar za „ubogi žrtvi komunističnega nasilja" in voznik, ki jima je omogočil beg v „zlato svobodo", je vendar „junak" ...

Zelo enostavno in človeško gledano skoraj razumljivo. Toda: ali je zadeva res tako preprosta? Ali ni ravno prakticiranje take dvolične morale v veliki meri sokrivo na tem, da se že vsa leta po vojni odigravajo take in podobne pretresljive človeške drame?!

Južni Tirolci

še niso zadovoljni

Za 16. in 17. julij je predviden uradni obisk avstrijskega zunanjega ministra dr. Kirchschlägerja v Rimu. Ob tej priložnosti naj bi podpisali tudi avstrijsko-italijanski sporazum, s katerim bi obe državi priznali mednarodno sodišče v Haagu kot edino pristojno razsodišče v primeru nesoglasij glede Južne Tirolske. Ta sporazum je del dogovorjenega vrstnega reda pri izpoljnevanju tako imenovanega južnotirolskega „paketa".

Kot pogoj za podpis takega sporazuma je bilo svoječasno dogovorjeno, da mora italijanska vlada predhodno predložiti parlamentu osnutke vseh zakonov, ki so potrebni za praktično uresničitev avtonomije, kot jo južnim Tirolcem zagotavlja „paket". Po mnenju južnotirolske ljudske stranke ta pogoj še ni bil v celoti izpolnjen (manjkata baje še dva zakonska osnutka) in zato je SVP v začetku tega tedna poslala zunanjemu ministru dr. Kirchschlägerju prošnjo, naj med svojim predvidenim obiskom v Rimu še ne podpiše predmetnega sporazuma.

O stališču južnih Tirolcev še razpravljajo v pristojnih vladnih forumih, vendar je precej gotovo, da bo avstrijska vlada upoštevala to zahtevo, saj je bilo že od vsega začetka dovolj jasno in nedvomno povedano, da Avstrija brez izrecnega pristanka južnih Tirolcev ne bo podpisala nobenega sporazuma o Južni Tirolski.

Tukaj je manjšina torej res subjekt svojih teženj. Toda zakaj spet dvojna merila: zakaj veljajo ta načela samo za južne Tirolce?

Avstrijski tranzit in jugoslovanske železnice

Tudi v prostoru Alpe-Jadran se dejanja razlikujejo od besed

Vse od povojnega začetka v letu 1948 opravljajo jugoslovanske železnice preko svojih prog Jesenice-Dutovlje (goriška proga) in Šentilj—Sežana (južnoželezniška proga) prevoze avstrijskega tranzita za in iz Trsta. Ti prevozi so urejeni s posebno tarifno zvezo na prevozu udeleženih železnic — namreč avstrijskih, italijanskih in jugoslovanskih. S to tarifno zvezo so urejene cene teh prevozev in določene tudi prevozne poti, po katerih je treba transporte usmerjati. Osnovna pravica, ki jo daje statut te zveze vsaki članici, pa je nedvomno ta, da enakopravno sodeluje pri sprejemanju sklepov, kar izključuje vsako posebno ali ločeno dogovarjanje posameznih članic.

Avstrijski transport preko Trsta je mogoče deliti na tri obdobja:

■ Obdobje od leta 1948 do 1954, za katero je mogoče govoriti o monopolu jugoslovanskih železniških prog v teh prevozih, saj je šlo preko njih 85 do 90 odstotkov celotnega prometa, ostalih 15 odstotkov pa preko italijanske proge čez Trbiž. Tako velika udeležba prog jugoslovanskih železnic je bila pogojena predvsem po njihovi prirodni gravitaciji. Za to obdobje je značilna tudi velika povojna konjunktura prekomorskih prevozov, saj je ta prevoz letno presegal 2 milijona ton.

■ Obdobje od leta 1955 do 1970, v katerem je prišlo do vse večje konkurence italijanske poti preko Trbiža in s tem v zvezi do občutnega zmanjšanja udeležbe jugoslovanskih železnic v tem prevozu, ki je končno padlo na 50 odst. celotnega prevoza. Hkrati pa je upadel tudi fizični obseg avstrijskega tranzita preko Trsta, ki v zadnjih letih ne presega 500.000 ton letno. Za to obdobje je značilna tudi pojava in afirmacija jugoslovanskih luk na avstrijskem trgu prekomorskih transportnih uslug. Jugoslovanske železnice so s svojo tarifno politiko pomagale pri preusmerjanju tovora iz luke Trst v jugoslovanske luke, hkrati pa so si prizadevale, da bi bil del tovora iz Trsta prepeljan po progah jugoslovanskih železnic.

■ Obdobje od leta 1971, ko je na zahtevo italijanskih in avstrijskih železnic prišlo do sprememb v sistemu zvezne tarife (sklenjene med 3 državami — op. ured.) in sicer v tem smislu, da se promet ne odvija več po v naprej določenih prevoznih poteh in da se železniške voznine obračunavajo po s strani prevoznika predpisani prevozni poti. Spričo dejstva, da je zaradi nizkih tarif italijanskih železnic (ki so 51 odstotkov subvencionirane od države) najcenejša voznina preko Trbiža, je prišlo do popolne krize udeležbe jugoslovanskih železnic v opravljanju prevozov tržaškega tranzita.

Ob tem razvoju je železniška uprava v Ljubljani pred nedavnim izdala posebno obvestilo, v katerem ugotavlja, da sta avstrijska in italijanska železniška uprava kršili sporazum o tarifni zvezi. „V zadnjem času — je rečeno v tem obvestilu — to je v obdobju, ko je tržaški tranzit glede na nadaljnjo udeležbo jugoslovanskih železnic začel prihajati v krizo, smo ugotovili, da so se avstrijske železnice začele glede zadev, ki spadajo izključno v okvir tarifne zveze, ločeno dogovarjati z italijanskimi železnicami. Ti ločeni razgovori, vselej na nivoju odgovornih ljudi obeh generalnih direkcij, so dokazano šli v škodo jugoslovanskih železnic in le-te o njih niso bile obveščene."

Konkretno navaja obvestilo avstrijsko-italijanske razgovore 11. 9. 1970 v Trstu, torej neposredno pred izredno zvezno konferenco v Puli, kjer so potem jugoslovanskim železnicam dobesedno vsilili rešitve, ki so pozneje dovedle do sedanje krize tega prometa. Poleg tega so se predstavniki italijanskih in avstrijskih železnic sestali brez informiranja jugoslovanskih železnic še 13. 1. 1971 v Trstu in 6. 5. 1971 v Benetkah in obakrat so bili sprejeti dogovori, ki naj še bolj otežkočijo položaj jugoslovanskih železnic v tržaškem tranzitu.

Avstrijski tranzit do in iz Trsta se odvija v prostoru Alpe-Jadran, kjer je veliko govora zlasti tudi o gospodarskih dogovorih med obmejnimi pokrajinami Avstrije, Italije in Jugoslavije. Na simpoziju, ki je bil ob letošnjem pomladanskem sejmu v Gradcu, so gospodarstveniki teh treh držav ponovno naglasili skupne gospodarske interese v tem prostoru, pri čemer je bil dan poseben poudarek prometnim problemom. „Omenjenega ravnanja italijanskih in avstrijskih železnic v nobenem primeru ni mogoče spraviti v sklad s skupnimi gospodarskimi interesi, proklamiranimi na simpoziju v Gradcu," je rečeno v obvestilu ljubljanske železniške uprave.

Visoka priznanja

ZA RAZVOJ DOBREGA SOSEDSTVA

V okviru nedeljske svečanosti na gorskem mejnem prehodu Naßfeld pri Šmohoru je koroški deželni glavar Sima izročil predsedniku avtonomne pokrajine Furlanije-Julijske krajine dr. Alfredu Berzantiju in podpredsedniku asesorju Enzu Moru visoka odlikovanja, s katerima je oba italijanska politika odlikoval zvezni prezident Jonas za zasluge pri razvijanju dobrososedskih odnosov med Furlanijo-Julijsko krajino in Koroško ter preko tega med Italijo in Avstrijo.

To je bilo prvič v zgodovini republike Avstrije, da je deželni glavar izročil odlikovanje, s katerim je zvezni prezident odlikoval predstavnika druge države.

Prijateljstvo med narodi

marsikje bremenijo nerešeni problemi

Gorski mejni prehod Naßfeld pri Šmohoru je bil zadnjo nedeljo prizorišče slavnosti, ki je potekala v duhu prijateljstva med narodi. V navzočnosti vodilnih predstavnikov Koroške in Furlanije-Julijske krajine ter številnih obiskovalcev z obeh strani meje je bil svečano odprt novi planinski dom, ki ga je zgradilo Avstrijsko planinsko društvo. Za to priložnost je bila tamkajšnja državna meja med Avstrijo in Italijo res le — kakor je naglasil deželni glavar Sima — razmejitvena črta med upravnimi enotami.

Predsednik Avstrijskega planinskega društva prof. dr. Ermacora pa je bil še posebno navdušen nad dejstvom, da se — kakor je dejal — na tej meji med Koroško in Furlanijo kakor v vsem prostoru Alpe-Jadran lahko razvijajo tako prisrčna prijateljstva med narodi, da vladajo mir, sporazumevanje in sodelovanje. „Da to nikakor ni povsod v Evropi tako, že vidimo, če se le malo ozremo proti zahodu Avstrije, kjer žal še vedno nerešeni problemi bremenijo prijateljstvo med narodi . . .".

Kot strokovnjak za državno pravo in manjšinska vprašanja bi moral prof. Ermacora vedeti, da nerešeni problemi prijateljstva med narodi ne bremenijo le „proti zahodu Avstrije". Če bi od Šmohora pogledal malo proti vzhodu, bi namreč ugotovil, da tudi tukaj še ni vse tako urejeno, da bi se prijateljstvo med narodi lahko razvijalo res brez vsake obremenitve. In če je njegova kritična ugotovitev bila naslovljena na Italijo v zvezi z njenim odnosom do južnih Tirolcev, katerim še ni zagotovila popolne enakopravnosti, potem bi enako upravičeno in potrebno kritiko lahko naslovil tudi na Avstrijo in njen odnos do koroških Slovencev, katerim prav tako še niso praktično priznane vse pravice, ki izvirajo iz člena 7 državne pogodbe. Enostranska kritika, ki vidi slabosti le na drugi strani in zapira oči pred lastnimi napakami, tukaj gotovo ni na mestu; predvsem pa ne more prispevati k reševanju še odprtih problemov.

V turistični sezoni dovolj mesa na izbiro

Kakor navadno na pragu poletne turistične sezone, tako smo tudi pred kratkim v celovškem radiu slišali staro pesem poznanega tria — mesne industrije, turističnega gospodarstva in delavske zbornice; pesem pa se je glasila: na Koroškem primanjkuje govejega mesa in to meso je postalo tako drago, da je treba njegov izvoz omejiti, če ne sploh ukiniti. Z drugimi besedami: koroški kmetje so krivi draginje govejega mesa in tudi tega, da ga primanjkuje, kakor to zatrjujejo mesna industrija, turistično gospodarstvo in delavska zbornica.

Resnica v deželi je vendar drugačna. Na Koroškem govejega mesa ne primanjkuje. Ponudba klavnih goved je znatno večja, kot je bila lani in predlanskim. Pri štetju goveje živine 3. decembra 1970 so našteli 24.054 mladih bikov v starosti med enim in dvema letoma; to je za 16,8 odstotka več kot pri štetju 1969. Večina teh bikov bo šla v drugi polovici leta na trg. Njim se bo pridružila večina mladih telic v isti starosti ter bikov, ki so bili 3. decembra 1970 stari več kot 8 mesecev. Takih bikov pa so našteli 23.051 ali 7,9 odstotka več kot decembra 1969.

Če letošnjo ponudbo klavnih goved za dopitanje, ki bo po štetju goveje živine 3. decembra 1970 znašala blizu 50.000 glav, primerjamo z javljenimi zakolji goveje živine v zadnjih dveh letih, potem dobimo naslednjo sliko:

	javljeni zakolji		ponud.
	1969	1970	1971
voli	3.871	3.903	7.156
biki	9.664	10.631	26.904
krave	13.487	11.956	11.500
telice	3.961	3.713	3.800
goveda skupno	30.983	30.203	49.360
prašiči skupno	214.591	225.724	290.000

Res je, da bo šel tudi od letošnje ponudbe goved dobršen del v izvoz, toda le-ta zdaleka ne bo tako narasel, kot je narasla ponudba. V potrdilo tega spet nekaj številk iz koroškega izvoza goveje živine. Le-ta je znašal:

	1969	1970	obdobje 1970	januar—maj 1971
klavna goveda	7.884	6.413	3.055	3.381
goveda za dopitanje	2.478	2.832	1.145	1.297
plemenska goveda	1.324	781	374	244
skupno	11.686	10.026	4.574	4.922

Iz tega sledi, da je bil v prvih petih mesecih tekočega leta skupni izvoz goveje živine le za 348 glav višji kot v istem času minulega leta. Če vse to primerjamo s prej omenjenim porastom ponudbe, potem pridemo do potrdila, da na Koroškem letos govejega mesa ne primanjkuje in da je tudi ponudba svinjskega mesa tako visoka, kot je še ne pomnimo.

Toda resnica v deželi je tudi glede razvoja cen za klavna goveda in za klavne prašiče drugačna, kot jo poskušajo prikazati uvodoma omenjene ustanove. Koncem junija so koroški kmetje dosegali za kilogram žive teže (v šilingih) naslednje cene:

	1970	1971
voli in biki	14.50 — 16.—	15.50 — 17.30
izvoz. blago	16.— — 17.—	16.— — 18.—
krave	9.— — 12.—	8.— — 12.—
telice	12.— — 14.—	12.— — 15.—
mesn. praš.	14.50 — 15.50	13.30 — 14.30

Iz te primerjave lahko vidimo, da se odkupne cene za klavna goveda v deželi skoraj niso zboljšale, da pa so odkupne cene za mesnate prašiče znatno nižje, kot so bile pred letom dni. Iz tega pa tudi lahko povzamemo, kje je treba iskati dejanske krivce za to, če morajo konsumenti plačevati goveje in svinjsko meso dražje kot so ga lani ali predlanskim. Krivci so v vrstah mesne industrije, pa tudi v vrstah turističnega gospodarstva. Bolje bi bilo, da bi delavska zbornica iskala razgovor s kmetijskimi predstavniki in se potem odločila za ustrezne korake proti resničnim navijalcem cen mesa, kakor da se je na slepo podala v vrste ravno teh krogov.

Ponudba mesa v deželi torej kaže, da ni nobenega povoda za omejitev njegovega izvoza. Kdor se za to zavzema, si mora biti na jasnem, da nasprotuje enako koristim kmetov kot pa koristim delavcev. Mesna industrija in turistično gospodarstvo sta doslej še vsako turistično sezono izkoristila za to, da sta podražila meso, mesne izdelke in mesnata jedila, vseeno, če so bile odkupne cene klavnih živali visoke ali nizke. Za isto jima gre tudi tokrat. Odkupne cene, ki so odvisne od ponudbe in povpraševanja, hočeta zbiti, da bi svoje zaslužke še povečali. V čigavo korist? — V korist svojih delojemalcev gotovo ne, še manj pa v korist konsumentov na splošno. (bl)

PO ŠIROKEM SVETU

NEW DELHI. — Uradni krogi v indijski prestolnici so vznemirjeni ob novicah, da namerava Pakistan organizirati komandose, ki bi jih pošiljal v Kašmir. To bi pomenilo po tamkajšnjih ocenah resno grožnjo miru in indijski varnosti na zahodnih mejah. Po poročilih, ki prihajajo z druge strani meje, je general Akbar Khan, do nedavnega šef pakistanske obveščevalne službe, odšel v pakistanski del Kašmira, kjer bo kot komandant komandosov skušal organizirati enote, imenovane „razakars" (prostovoljci). General Akbar Khan je znan med pakistanskimi politiki kot pristaš „trdne smeri".

HAVANA. — Prensa Latina poroča, da bo Kuba dobila nov zakon o sodstvu in novi pravosodni mehanizem, zasnovan na „zgodovinskih dejstvih, da je v revoluciji ena sama oblast". Novi zakon se naj bi imenoval „zakon o nacionalnem sodnem sistemu". Osnutek so pripravile posebne komisije pri CK KP Kube. Kubanska agencija dalje poroča, da novi zakon zavrača buržoazno teorijo o trojni oblasti — zakonodajni, sodni in izvršni — ker se na ta način „skriva razredni značaj države". V naši družbi, pravi poročilo, pa je ena sama oblast, revolucionarna oblast.

MOSKVA. — Italijanski zunanji minister Aldo Moro je v ponedeljek prispel na uradni obisk v Sovjetsko zvezo. S tem vrača lanski obisk Andreja Gromika v Italiji. Obisk vzbuja v sedanjem mednarodnem trenutku določeno pozornost. Mimo neposrednih odnosov med Italijo in Sovjetsko zvezo se razgovori dotikajo širšega evropskega vprašanja. Sklicanje evropske konference in položaj v Sredozemlju sta dve glavni temi, Moro pa je razložil sovjetskim državnikom tudi stališče Atlantskega pakta glede skrčenja oboroženih sil v srednji Evropi.

RIO DE JANEIRO. — Po informacijah iz Montevidea bodo britanskega veleposlanika v Urugvaju Jacksona te dni izpustili. Gverilci gibanja Tupamaros so ga ugrabili sredi Montevidea 8. januarja. Kasneje so sporočili, da so ga obsodili na pol leta ljudskega zapora.

TEL AVIV. — Izraelski časopis Jedioth Acharonoth piše, da bo pomočnik ameriškega zunanjega ministra za bližnji vzhod Joseph Sisco kmalu obiskal Izrael in Egipt. Prinesel bo nove predloge za sklenitev sporazuma o odprtju Sueškega prekopa. Ti predlogi ne bodo napisani, ampak jih bo Sisco pojasnil v pogovorih z izraelskimi in egiptovski voditelji.

WASHINGTON. — Po prvi zadržanosti je uradni Washington dokaj pozitivno reagiral na najnovejšo pobudo FNO Vietnam. Že izjavo sekretarja za tisk v Beli hiši Zieglerja, češ da ima vietnamski predlog razen nesprejemljivih tudi pozitivne strani, ocenjujejo kot doslej najbolj pozitivno izjavo Bele hiše od začetka pariških pogajanj. Pojavile so se tudi verzije, ki jih uradno niso demantirali, da je Nixon v minulih tednih sprejemal določene „tajne iniciative za mir" in da bi obnovitev pogajanj v Parizu mogla biti rezultat teh pobud. Medtem je predsednik FNO Nguyen Hu Tho naslovil na ameriško ljudstvo poslanico ob 4. juliju, državnem prazniku ZDA. Predsednik je ponovil, da je osvobodilna fronta pripravljena izpustiti vojaške in civilne ujetnike, če Amerika določi datum za umik iz Južnega Vietnama.

TEHERAN. — Fašistična vlada v Iranu je dala v ponedeljek ustreliti dva moža. Smrtne obsodbe so izrekli zaradi „upora in poskusa strmoglaviti vlado"; štri nadaljnje obtožence je vojaško sodišče obsodilo na desetletno do dosmrtno zaporno kazen.

LA VALETTA. — Malta stoji pred ogromnimi gospodarskimi težavami, ki bi jih Združeni narodi lahko odpravili s tem, da bi preložili eno od svojih organizacij na geografsko idealno ležeči otok. To je izjavil malteški pravni minister Anton Buttigieg na zaključni seji konference „Pacem in maribus" v La Valetti. Sovjetski poslanik za Malto Mihail Smirnovski, ki ima svoj sedež v Londonu, je v torek prispel na Malto, da bi se pogovarjal z najvišjimi vladnimi krogi.

INNSBRUCK. — Sekcija Innsbruck socialističnih študentov (VSStö) je strnjeno izstopila iz SPÖ. S tem protestira tirolski VSStö proti prepovedi strankinega vodstva, da organizira skupne akcije s komunisti. Hkrati pa so študentje protestirali tudi proti politiki sedanje vlade, ki je v bistvenih točkah ne odobravajo. Neposredni povod tega izstopa je bilo ravnanje vodstva stranke ob nedavnih demonstracijah proti obrambnemu ministru Lütgendorfu, kjer so socialistični študenti sodelovali s komunisti, kar pa je stranka skušala z administrativnimi ukrepi na vsak način preprečiti.

Pa se smejmo, hahaha!

Za vzrok, da se enkrat res od srca lahko smejimo, je poskrbel koroški Heimatdienst. Čutil je namreč potrebo, da odgovori glasilu koroške SPÖ, katero je 29. maja objavilo članek o manjšinskem vprašanju in se ob tej priložnosti bavilo tudi s Heimatdienstom. Takrat je KTZ skušala s številkami dokazovati, da je na Koroškem le 1 odstotek prebivalstva usmerjen proti Slovencem; in ta odstotek naj bi očitno bil Heimatdienst. Če po drugi strani verjamemo Heimatdienstu, ki trdi, da ima 60.000 članov, potem bi moralo na Koroškem živeti kar 6 milijonov ljudi

(1 % = 60.000
100 % = 6,000.000)

Ker je KTZ takrat le malo preveč posvetila za kulise Heimatdiensta, je le-ta torej čutil potrebo, da „odgovori". In da ne bi prišlo do kakšnega nesoglasja, njegov „odgovor, ki ga je zdaj objavila KTZ, ponatiskujemo kar v celoti:

Zu Ihrem Artikel ‚Kommentar' in Nr. 121/1971 vom 29. Mai 1971 legen wir Wert auf die Feststellung, daß der Kärntner Heimatdienst weder chauvinistisch ist, noch die guten Beziehungen zwischen Kärnten und Slowenien zu zerstören sucht.

Der Kärntner Heimatdienst ist eine parteiungebundene, demokratische Organisation, die ihre Hauptaufgabe in der Stärkung des Kärnten- und Österreichbewußtseins auf der Basis des friedlichen Miteinander in Südkärnten unter gegenseitiger Achtung der der Mehrheit und der Minderheit zukommenden Rechte sieht.

Der Kärntner Heimatdienst hat nie die den Slowenen auf Grund des Staatsvertrages zustehenden Rechte anzutasten gesucht, er hat nie zu Haß gegen die slowenischen Landsleute aufgerufen; er zeigt aber die Tätigkeit kärnten- und österreichfeindlicher slowenischer Kräfte, die das friedliche Zusammenleben gefährden, auf und informiert darüber in der Öffentlichkeit.

Das Aufzeigen kärnten- und österreichfeindlicher slowenischer Tätigkeit, das Eintreten gegen über den Staatsvertrag hinausgehende, die Mehrheit benachteiligende slowenische Forderungen sowie gegen Bestrebungen, in Kärnten ein „Slowenisches Territorium" zu schaffen, können weder als gegen die slowenische Minderheit in Kärnten gerichtete Tätigkeit noch als Versuch, die gutnachbarlichen Beziehungen zwischen Kärnten und Slowenien zu zerstören, angesehen werden.

Ob tem „odgovoru", ki sta ga za Heimatdienst podpisala predsednik Jordan in podpredsednik Pichs, je možno res samo eno: smejati se. Pa se smejmo, hahaha!

Naši študentje obiskali Maribor

Od četrtka do sobote prejšnjega tedna se je mudila desetčlanska delegacija koroških slovenskih študentov v Mariboru, kamor jo je povabil izvršni odbor študentske skupnosti mariborskih visokošolskih zavodov. Namen tega tridnevnega obiska koroških študentov pri svojih mariborskih kolegih je bil, da se vzpostavijo tesnejši stiki in da se pogovorijo o možnostih sodelovanja, predvsem na narodnopolitičnem področju. To srečanje je bilo prvo tako srečanje med mariborskimi in našimi študenti.

Po svojem prihodu v četrtek so se študentje najprej pogovorili s svojimi mariborskimi kolegi o vprašanjih slovenske narodnostne skupnostit na Koroškem. Mariborčani so pokazali precej zanimanja za našo problematiko in so postavili zelo zanimiva vprašanja, na katera so naši študenti rade volje odgovarjali. Zvečer je izvršni odbor pripravil razgovor na uredništvu mariborskega dnevnika Večera, kjer je potekal pogovor v prijateljskem vzdušju. Na večerjo pa je naše študente povabil podpredsednik mariborske občine.

Za petek je izvršni odbor organiziral celodneven izlet po severovzhodni Sloveniji, torej po tako imenovani spodnji Štajerski. Najprej je avtobus peljal čez Dobrno v industrijsko mesto Velenje, ki je bilo po vojni zgrajeno čisto na novo po novih urbanističnih konceptih. Študentje so videli na živem primeru, kako prosperira mesto in kraj, če ima svojo, s celim svetom poslujočo industrijo. Pot jih je nato peljala v Celje, kjer so si ogledali Muzej revolucije in se v osnovah seznanili s potekom narodnoosvobodilne borbe na celjskem in spodnještajerskem področju. Iz Ptuja, kjer so prav tako obiskali pokrajinski muzej in muzej NOB, so se obrnili proti Ormožu in Jeruzalemu, kjer so imeli priložnost spoznati izredno kvalitetno jeruzalemsko vino.

Ker se naši študentje zanimajo tudi za matično domovino in njen družbeni ustroj, so jim mariborski kolegi pripravili razgovor z družbenopolitičnimi delavci, ki so jim razložili jugoslovanski samoupravni sistem in odgovarjali na vrsto vprašanj. V soboto zvečer pa so se z mariborskimi študenti pomenili še o konkretnem sodelovanju, ki sicer ni zelo obsežno, toda za začetek in ob perzonalnem stanju v Klubu slovenskih študentov kar dovolj. Pri tej zamisli sodelovanja gre predvsem za informativne prireditve, kajti kako drugo konkretno sodelovanje, npr. strokovno, skorajda ni možno. Seveda pa bo pri vsakem takem sodelovanju treba paziti, da ne bo postalo nadomestilo za delo med slovenskim ljudstvom na Koroškem.

KULTURNE DROBTINE

● **Graška univerza bo danes z veliko slavnostjo počastila stoletnico stolice za slavistiko na tej učni ustanovi. Napovedani so govori rektorja in deželnega glavarja ter slavnostni predavanji obeh predstojnikov inštituta za slavistiko, dr. S. Hafnerja in dr. S. Aitzenmüller-Sadnikove. Popoldne pa bo ogled novih prostorov inštituta za slavistiko in razstave publikacij tega inštituta.**

● **V ponedeljek se je na filozofski fakulteti ljubljanske univerze začel VII. seminar slovenskega jezika literature in kulture, ki ga letno priredijo za strokovnjake iz tujih držav. Seminar je odprl predsednik organizacijskega odbora dr. Jože Toporišič, pozdravne nagovore pa so imeli predstavniki univerze, Društva slovenskih pisateljev in kulturnopolitičnega življenja. Seminarja se udeležuje nad sto ljudi iz raznih držav Evrope in Amerike. Med njimi so ugledni univerzitetni profesorji-slavisti, študenti in prevajalci slovenske književnosti; med udeleženci pa so tudi pripadniki zamejskih Slovencev. Seminar bo trajal 14 dni in se bodo udeleženci seznanili z osnovami slovenskega jezika, književnosti, glasbe in etnografije.**

Celovec razstavlja v Ljubljani

V Stari galeriji v Ljubljani je bila zadnjo soboto odprta potujoča razstava „Celovec — Mesto se predstavlja". Razstava kaže Celovec v svoji zunanjosti, vsebuje pa tudi veliko detajlov. V Ljubljani bo ostala osem dni do 11. julija.

Razstava o Celovcu je v Ljubljano prišla po obisku 6 pobratenih mest, med katerimi sta tudi Trst in Gorica. Celovški župan Hans Ausserwinkler, ki je otvoril razstavo, je dejal, da skoraj ne mine teden, da ne bi v Celovcu imeli kakšne delegacije iz Slovenije ali iz Jugoslavije. „Vrata Celovca so vam odprta. Če bomo šli po tej poti naprej, bo vedno manj nesporazumov."

Predsednik mestne skupščine Ljubljana Miha Košak je gostom — med njimi so bili še celovški podžupan Walter Flucher, avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesenfeld in koroški komorni zbor, ki je zapel v okvirnem programu — razkazal razne ljubljanske znamenitosti ter jih zadržal na kosilu.

Podobno razstavo naj bi v Celovcu priredila Ljubljana, ki pa mora seveda, kakor je povedal Miha Košak, šele zbrati potrebni material.

Avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Riesenfeld je preteklo sredo izročil Zoranu Kržišniku, ravnatelju Moderne galerije v Ljubljani, grafiko — darilo avstrijskega umetnika Fritza Wotrube. Avstrijski kipar Wotruba je namreč januarja razstavljal v Ljubljani in se je hotel s tem darilom oddolžiti prof. Kržišniku za prizadevanje ob organizaciji razstave, ki je v kulturni javnosti Slovenije zbudila veliko zanimanje.

Dr. Riesenfeld je v nagovoru (v slovenščini!) ugotovil, da je razstava naletela na veliko zanimanje in dosti doprinesla k poglabljanju kulturnih stikov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Medsebojni obiski utrjujejo prijateljske vezi

Potem ko je pred kratkim bila v Celovcu občinska delegacija iz Raven na Koroškem, je Celovec imel 2. julija spet obisk iz Slovenije. Tokrat je prišlo 40 mandatarjev, predstavnikov raznih oddelkov, vodilnih uradnikov in stvarnih obdelovalcev občine Nova Gorica. Sprejel jih je podžupan Flucher v zastopstvu službeno zadržanega župana. Podžupan Flucher in direktor magistrata dr. Platzer ter nekaj vodilnih uradnikov je gostom iz Slovenije v grobih obrisih predstavilo Celovec, potem pa so si sami podrobneje ogledali mesto. Gostje, ki so predali podžupanu spominsko darilo, so bili zelo zainteresirani in so se polni vtisov vrnili iz Celovca v svojo domovino.

MED NOVIMI KNJIGAMI:

Planinski vodnik po Karavankah

Planinska zveza Slovenije je izdala obsežen planinski vodnik, ki ga je sestavil Stanko Klinar in ki obravnava področje Karavank. Pričujoči vodnik je prvi v slovenskem jeziku, ki obravnava celotne Karavanke, se pravi tudi severni del in ne samo južnega. V uvodni besedi pravi Stanko Klinar med drugim: „Trpečim zamejskim bratom, ki ima matična dežela zanje velikokrat le preveč mačehovsko srce, posvečam ob petdeseti obletnici nesrečnega plebiscita to knjigo, z željo, da bi se tudi sami zamislili nad lepoto svoje zemlje in nad prvobitnostjo slovenstva na svojih tleh; da bi jih ne bilo sram izpovedati materine besede in izreči slovensko ime za domače gore, zavetnice slovenstva; da bi slovensko planinstvo na Koroškem, ki ima do nemškega podobno težak ali še težji položaj kot nekoč porajajoče se SPD do staroavstrijskega Alpenvereina, imelo dovolj vere vase in našlo pravi način, kako uveljaviti tudi slovenski ton na severnih karavanških bregovih; da bi Karavanke, ki so po domačem prebivalstvu v celoti slovenske, kljub meji ne ločile, temveč družile."

Te njegove želje bo gotovo pomagal izpolnjevati njegov vodnik, saj je skrbno urejen predvsem glede topografskih imen, glede imen naših gora in vrhov, ki so našim sovražnikom tak trn v peti, da jih skušajo sistematično germanizirati in jih oropati njihovega avtohtonega značaja. Tudi tega se je zavedal Klinar, ko je sestavljal ta vodnik, in je zato zelo pozorno prisluhnil domačinom, ko je hodil po vseh poteh, ki jih je potem opisal. Naslanjal se je seveda tudi na že obstoječa dela, poleg tega pa je dal celotno gradivo še enkrat preveriti in presoditi domačinom-Koroščem. Tako imamo torej prvo zaokroženo delo o Karavankah v slovenščini, predvsem tudi o severnem delu, ki je bil doslej vse preveč prepuščen krogom, ki so v svojih delih o tem ozemlju le prečestokrat zastopali tuje, avtohtonemu prebivalstvu nasprotne interese.

Klinar nam v svojem vodniku daje najprej splošen opis Karavank in nekaj praktičnih napotkov. V drugem delu obravnava dostope, doline in predloge za ture, vse zelo podrobno in nazorno. V tretjem delu pa je opis koč, prehodov in vrhov od Jepe na zahodu preko Košute in Obirja do Uršlje gore na vzhodu. Knjižica je opremljena s fotografijami raznih vrhov in koč, bolj za orientacijsko pomoč, ki specialne karte ne more nadomestiti, pa so mišljeni zemljevidi.

Knjigo lahko naročite v „Naši knjigi".

TONE SVETINA 78

UKANA

DRUGA KNJIGA

Hotel je biti sam. Vsi so se umaknili, celo njegov pomočnik in Vojko sta odšla stran in ga pustila samega.

Želel je umreti. Njegov mitralješki zaklon je bil tako globoko izkopan, da je bil podoben grobu. Samo zatisnil bi oči in zagrnila bi ga odrešujoča tema . . .

Spojil bi se z zemljo. Korenine drevja bi ga prerastle in vsrkale, vzbrstelo bi listje in valovalo v vetru, bele kosti pa bi se pomešale s kamenjem.

Pred nekaj urami sta dva povsem neznana obveščevalca grobih obrazov odpeljala Ano. Tu se je poslovil od nje. Oblile so jo solze in bila je brez besed. Samo strmela je vanj kot človek, ki odhaja za večno, in tresla se je po vsem telesu kakor srna, kadar jo obkolijo volkovi.

„Bodi močna," ji je dejal. Prijel jo je za obe roki in ji gledal v oči — tam se je zrcalilo neko novo čustvo, ki ga je pretreslo.

„Prizadevala se bom, pa naj se zgodi karkoli," je šepetaje premikala ustnice.

„Ana, vedno bom s teboj in povsod."

„Tudi jaz. Tvoja ostanem vedno, samo tvoja, Primož. Nikdar in nikoli ne bom pripadala drugemu."

Potem se je prav rahlo pritisnila k njegovemu obrazu in na ustnicah je čutil kakor pelin grenak okus njenih solz.

Prijem njegovih rok je popustil. Stisnil je ustnice in molčal. Obrisala si je solze in se mu skušala nasmehniti. Potem se je obrnila in počasi krenila k obveščevalcema. Od fantov v četi se ni smela posloviti, ker je bil Orlov to prepovedal, češ da vojske, ki je utrujena in vsega sita, ni treba pod noč vznemirjati še s tem.

Preden so odšli, je dal Pajk obveščevalcem pismo, v katerem je natanko popisal, kako se je dekle teh nekaj mesecev vedlo v četi. Hvaležno ga je pogledala za slovo. Njegove oči so sijale tako toplo človeško, da so ji dale moči za poslednje trenutke v četi. Orlov ni videl, kako je bila zlomljena in nebogljena.

Orlov se je z obveščevalcema in Ano spustil do steze, kjer so se njihove poti ločile.

Spremstvo, mitralješko trojko, ki jo je ponudil komandir, sta obveščevalca odklonila z omalovažujočim nasmehom. Preden so krenili, sta dekletu še zvezala roke z jermenom. Tiho je zajokala. Orlov je v senci noči zaznal bolečino nebogljene ženske. Prvikrat se mu je zasmilila. Ker ni vedel drugega, je nahrulil obveščevalca: „Dva taka bika bosta pa ja ugnala dekle. Čudno, da ji še nog ne zvežeta."

Mlajši mu je zabrusil: „Za svoje stvari strbi, komandir, midva bova pa za svoje, saj veva, kaj delava." Nato je vtaknil roko z jermenom v žep in se odpravil po stezi, kot bi peljal živino v zakol. Drugi je šel za njim z brzostrelko ob boku.

Ko je Orlov potem pripovedoval Pajku, kako so jo odpeljali, se je Pajk prsteno nasmehnil: „Vojska je." To je pomenilo, da se je s stvarjo sprijaznil.

Toda četa ni imela miru. Na večer je dežurni pripeljal okrvavljenega borca. Z zadnjimi močmi se je privlekel do svojih. Vsi so vznemirjeni obstopili fanta, ki ga je ob svitu ognja prevzel v oskrbo Nande.

„Kakšen pa si, Nejče? Orkamadona," se je razburil Orlov. Fant se je sesedel. Šele ko so ga odžejali in obvezali, jim je povedal o poboju patrulje in o skupini preoblečenih belogardistov.

Orlov je odredil pripravljenost. Novica je spravila pokonci vso četo, tudi tiste, ki že dalj časa niso spali in jim je bilo to noč prizaneseno s straženjem. Takoj so pogasili ogenj, podvojili straže in okrepili patruljo. Orlov je predvideval udar na bok obrambe — belogardiste je imel za izvidnike in predhodnico močnejših enot. Četa je prebedela noč. Prvi jutranji svit jo je zatekel pripravljeno na spopad. Ko pa se le nič ni pripetilo, je Orlov poslal Vojka na ogled z bojno patruljo. Preden so odšli, jim je ukazal:

„Pobijte vse, kar dobite tam, in požgite prekleto belogardistično gnezdo! To naj bo vsem v opomin, da bodo vedeli, kaj napravi izdaja."

Čez dobro uro je Vojko s svojimi ljudmi obkolil Zadlogarjevo domačijo. Živina je zateglo mukala, sicer pa se okoli hiše ni nič zganilo. Pod varstvom dveh strojnic sta se s Travnikarjevim plazila k hiši od strani, kjer ji je bila goščava najbližja. Med skalami sta odkrila sveže grobove in začudena obstala. Odmetala sta veje in zagledala dve na pol zagrebeni trupli. Odgrebla sta zemljo in spoznala oba. Bila sta iz njihove čete. Tistega, ki je bil globlje zakopan, pa sta pustila pri miru. Vedela sta, da je belogardist.

Čeprav je Vojko dvomil, da bi beli postavili v hišo zasedo, sta se previdno bližala z naperjenim orožjem. Sredi planjave pa sta oba hkrati padla v zaklon, kot bi zagledala sovražnika. To je bila vojna zvijača, s katero je Vojko odkrival sovražne zasede in večkrat odnesel prav zaradi tega zdravo kožo. Tokrat nihče ni streljal.

Z bombami v rokah sta se približala hiši in vstopila. Vojko je brcnil v vrata izbe, da so se s treskom odprla. Soba je bila prazna, oškropljena s krvjo. Tla so pokrivali

Protestiramo proti krivici!

Beljaški magistrat in drugi mogočneži iz Beljaka in Celovca so ustanovili civilno letalsko družbo z imenom „Ziviler Flugverein Villach-Fakersee". Čeprav so vzhodno od Beljaka pripravna zemljišča za letališče, so ti gospodje za ureditev letališča izbrali slovensko ozemlje med Ločilom in Brnco, in sicer 30 do 40 let stari smrekov in borov gozd v obsegu 33 hektarjev.

To društvo se ni pogajalo s posestniki zemljišč za odkupno ceno, temveč je napravilo prošnjo na deželnega glavarja za razlastitev izbranih zemljišč. Deželni glavar je društvu ugodil in prizadetim posestnikom poslal obvestila, da so prizadeta zemljišča z odlokom od 15. 10. 1969, štev. Verk-1937/5/69, razlaščena v korist društva „Ziviler Flugverein Villach—Fakersee". Kmetje so proti temu odloku napravili pritožbo na ministrstvo, ki pa je po intervenciji vplivnih gospodov pritožbo zavrnilo.

Ustanovili smo protestno skupnost proti letališču. Deželnemu glavarju smo poslali prošnjo s 552 podpisi družin, da prekliče svoje dovoljenje za razlastitev. Odgovora pa še nismo dobili. Prošnjo je podpisalo 552 družin iz 14 vasi v okolici načrtovanega letališča in štejejo skupaj 2000 oseb. Vse te družine so mali kmetje in delavci, ki oddajajo vsak nekaj postelj letoviščarjem. Če bo v neposredni bližini nastalo letališče, bodo vsi izgubili dohodke, ki jih imajo z oddajanjem postelj. Potem bomo vsi trpeli zaradi neznosnega hrušča in trušča, ki mori zdravje in živce. Zavoljo 50 članov tega društva bomo izgubili 33 ha mladega gozda, ki proizvaja na milijone kubičnih metrov kisika in ki urejuje talno vodo. Nekaj kilometrov od nas proti zahodu umira gozd vsled strupenih plinov, ki jih proizvaja „Bleiberger Bergwerksunion" na Ziljici. V tej okolici umira 950 ha gozda, od tega ga je 200 ha že popolnoma uničenega. Proti vzhodu — na Brnci — je tovarna, ki izdeluje strešno lepenko in asfalt. Tudi od te tovarne močno občutimo vpliv strupenih plinov. In sedaj nam bodo vzeli še 33 ha zdravega mladega gozda, ki proizvaja zdrav zrak in les blizu vasi. Po ta les smo lahko hodili in ga vozili vsak čas, poleti in pozimi.

Vse oblasti so proti nam, tako tudi sodnija. Pri obravnavi glede odškodnine za zemljo in les je sodnik kmetom naravnost rekel: „Če to ne vzamete, kar vam razlastitelj ponuja, 3 do 4 šil. za kvadratni meter, tedaj bo sodnija odločila in vi boste dobili še znatno manj"!!!

Od Šmohorja preko Brnce, Št. Jakoba in Pliberka, je strnjena slovenska zemlja, južna Koroška. Nasilje, ki ga trpimo od vseh oblasti in sodnije, je diskriminacija slovenske narodne manjšine. Ali smo res brezpravni in že naravnost „vogelfrei?"

Janez Mikl

Čudna „socialistična" miselnost

Dogodek je sicer star že več tednov, vendar je kljub temu vreden, da mu posvetimo nekaj vrstic tudi v našem listu.

Bilo je na železniški postaji v Podrožčici. Spediter Wolfgang Gitschtaler je prišel v spor s tamkajšnjimi železničarji in se je potem zglasil v pisarni prometnega šefa, kjer je menda precej glasno „protestiral". Prometni šef Karl Biobesan je imel vtis, da je Gitschtaler vinjen, zato mu je dejal, naj pride s svojim problemom, ko bo spet trezen. To je bilo očitno preveč, kajti po izjavi navzočih železničarjev je Gitschtaler začel divje zmerjati in prišlo je celo do fizičnega spopada, med katerim je Gitschtaler udaril prometnega šefa. Šele na pomoč poklicani orožnik je spet napravil red, ko je Gitschtalerja v imenu zakona pozval, naj zapusti pisarno.

V poročilih o tem dogodku so bile izjave obeh „strani" precej različne in tudi ni znano, ali je uradna preiskava privedla do popolne pojasnitve. Vsekakor pa je iz izjav navzočih železničarjev znano, da se je Gitschtaler v pisarni prometnega šefa znebil raznih krepkih izrazov, med katerimi sta bili tudi psovki „Cigani" in „Čuši".

Take izraze šovinizma je treba obsoditi z vso odločnostjo. V tem primeru toliko bolj, ker železničarji v Podroščici vedo povedati, da so iz ust tega čudnega patriota take žalitve slišali že večkrat, in to tudi v javnih lokalih. Njega samega pa je treba vprašati, kako more tako rasno in narodno nestrpnost spraviti v sklad s socialistično miselnostjo? Kajti isti Gitschtaler je namreč vodilni funkcionar SPÖ v občini Št. Jakob v Rožu in tam tudi socialistični občinski odbornik. To je res čudna „socialistična" miselnost!

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni

vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 11. julija 1971 ob 20. uri pri TEDLNU na ŽAMANJAH.

Na sporedu bodo slovenske narodne in umetne pesmi.

Nastopili bodo mešani in moški pevski zbor ter pevsko-inštrumentalni kvartet „Danice".

Domačine naprošamo, da na koncert pripeljejo sorodnike in znance, pa tudi poletne goste.

Ljubitelje pesmi prisrčno vabi društveni odbor

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni

vabi na

VEČER HRVAŠKE FOLKLORE IN SLOVENSKE PESMI

- **v soboto 17. julija 1971 ob 20. uri pri VOGLU v ŠT. PRIMOŽU,**
- **v nedeljo 18. julija 1971 ob 20. uri pri RUTARJU V ŽITARI VASI.**

GOSTUJE ZNANI ANSAMBEL „BRAČU BEMNCIZ" IZ KRAPINE NA HRVAŠKEM.

Sodelovala bosta tudi mešani in moški pevski zbor „Danice".

Na to izredno srečanje ste prisrčno vabljeni!

Odbor

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Vabilo

na srečanje

GRADIŠČANSKIH HRVATOV IN KOROŠKIH SLOVENCEV V PESMI, PLESU IN GLASBI

- **v torek 20. julija 1971 ob 20. uri pri Cvetniku (Jägerwirt) v Logi vasi**
- **v sredo 21. julija 1971 ob 20.30 uri v kopališkem domu (Kursaal) v Krivi Vrbi.**

Sodelujejo:
folklorna in tamburaška skupina društva SLAVUJ z Gradiščanske
pevski zbor SPD Loga vas
pevski zbor SPD „Bilka" iz Bilčovsa
pevski zbor in inštrumentalni kvartet SPD „Zarja" v Železni Kapli

Prijatelje narodnih pesmi in plesov gradiščanskih Hrvatov in koroških Slovencev vabi

Odbor

PEVSKI ZBOR KUD „STANE ŽAGAR"

v Kropi praznoval 10-letnico obstoja

Pevski zbor Kulturno umetniškega društva „Stane Žagar" v Kropi letos slavi desetletnico svojega obstoja. Ta jubilej je zbor počastil s slavnostnim koncertom, ki je bil v Kulturnem domu v Kropi, in sicer zadnjo soboto v juniju.

Komorni pevski zbor KUD „Stane Žagar" v Kropi je v svojem 10-letnem delovanju dosegel izredno lepe pevske uspehe, saj sodi med najboljše pevske zbore v Sloveniji. Zasluga za ta uspeh gre razumljivo v prvi vrsti zborovodji prof. Egiju Gašperšiču, ki je s svojim glasbeno pedagoškim delom zbor spravil na tako višino. Seveda pa je tudi zasluga pevcev, ki redno in vztrajno hodijo na pevske vaje. V teh desetih letih je jubilejni zbor izvedel mnogo pevskih nastopov doma in v tujini.

Kroparski pevci so znani tudi pri nas na Koroškem. Leta 1963 so na posredovanje Slovenske prosvetne zveze navezali prijateljske stike s pevskim zborom prosvetnega društva na Radišah, s katerim odtlej gojijo redno kulturno izmenjavo. Kasneje so kroparski pevci navezali prijateljske stike še s pevskim zborom v Globasnici. Komorni zbor KUD „Stane Žagar" pa je mnogo svojih pesmi posnel tudi za slovenske oddaje pri radiu Celovec.

Torej je razumljivo, da so se jubilejnega koncerta v Kropi udeležili tudi predstavniki pevskega zbora z Radiš in iz Globasnice ter predstavniki Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze, ki so jubilantom izrekli svoje čestitke.

Komorni pevski zbor KUD „Stane Žagar" oz. člane je ob tem jubileju Zveza kulturno prosvetnih organizacij Slovenije odlikovala z Gallusovimi značkami, kar je tako za zbor kot za posamezne pevce zasluženo priznanje.

Prebivalstvo Koroške

v luči ljudskega štetja

Deželni statistični urad je te dni objavil prve začasne podatke, ugotovljene pri letošnjem popisu prebivalstva.

Na podlagi teh podatkov se je število koroškega prebivalstva v zadnjih desetih letih, to je od 1961 do 1971, povečalo od 495.226 na 525.853 oseb; to pomeni porast za 30.627 oseb ali za 6,2 odstotkov.

Z izjemo okraja Št. Vid ob Glini je bil v vseh koroških okrajih v zadnjih desetih letih zabeležen porast števila prebivalcev. Ta porast je bil največji v okraju Celovec—podeželje, in sicer za 12,6 odstotkov, v okraju Beljak—podeželje je znašal 7,9 odstotkov, v okraju Celovec—mesto znaša porast 7,6 odstotkov- v okraju Spittal 7,1 %, v okraju Velikovec 5,4 odstotkov, v okraju Beljak—mesto 4,9 %, v okraju Wolfsberg 4 % in v okraju Šmohor 2,2 %, medtem ko je v okraju Št. Vid na Glini število prebivalstva nazadovalo za 1,4 odstotka.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

okruški ometa. Zaslišal je vzdihe v kamri. Odprl je vrata in zagledal na postelji razmršeno žensko glavo. Oči so ji sijale na pol blazno. Strahoma se je zazrla vanj. Pogled ji je zdrsel z njegovega obraza na ustje puškine cevi, ki je zijala vanjo.

„Prišli smo. Menda veste, zakaj."

„Seveda ste prišli. Rekla sem jim, da boste prišli." Besede so ji zastale v grlu.

„Kje pa imate hčerke, mati? Vse vemo. Prišli smo obračunat."

„Ni ju več . . . Pobegnili sta z njimi . . . Kdo bi vas čakal po vsem tem, kar se je zgodilo. Kdo bi čakal, če je kriv?"

„Se nista skrili doma?"

„Ne. Prisegam."

„Kaj bomo s prisego? Zažgali bomo, pa naj zgorita, če sta skriti."

„Zažgali?" se je utrgalo ženski. Potem je izdavila: „Mislila sem, da požigajo samo Nemci. Nisem verjela belim, ko so me hoteli vzeti s seboj. Kar požgite! Z menoj vred . . . Lastni otroci so se mi izpridili, zapustili bolno mater in zemljo. Oče bi se obrnil v grobu, če bi vedel, kakšna sramota nas je doletela. Čas je, da umrem. Zame se je svet včeraj podrl."

Vojko se je zganil, a ostal je brez besed. Prepričan je bil, da ženska govori resnico. Kljub temu se je odločil, da bodo preiskali hišo. Poklical je še dva in s Travnikarjevim so prebrskali vse. V sobi, kjer sta spali dekleti, so pod slamnjačami odkrili za nahrbtnik belogardističnih letakov — zapeljanki sta jih raznašali. Z njimi se je Vojko vrnil v kamro.

Mati je sedela na postelji z rožnim vencem v rokah in molila.

„Vaši hčerki ne zaslužita drugega kakor smrt. Poglejte, kaj sta imeli v sobi."

Ženska je od strani pogledala na letake.

„Ta hiša je sedaj prekleta. Nisem marala oditi z njima. Svarila sem ju, nič ne morem, če me kaznujete za njune grehe."

„Nalog imam, požgati vašo domačijo."

„Storite, kakor hočete. Sorodnika imam pol ure od tod, na razpotju. Obvestili so ga, pa ga ni. Vas se boji. Morda pa mu bo prišlo prav, če me ugonobite."

„Ne bomo vas, mati. Ko sem bil prvič pri vas, sem videl, da imate drugačno srce kot otroci."

Žena ga je hvaležno pogledala, strah v njenih očeh se je razblinjal, zasijale so v novem upanju.

„Prepoznala sem te. Pravičen in razsoden si, čeprav si mlad. Naj te spremlja sreča, kjerkoli boš hodil po svetu. Ostani takšen, kakršen si. Moji otroci so zapeljani in zaslepljeni. Bog se jih usmili in jih vrni na pravo pot. Jaz jim ne morem pomagati."

Potem ko sta ženo pomirila in ji obljubila, da bodo poslali soseda, je patrulja pokopala svoja dva borca. Vojko pa se je s Primožem posvetoval, kaj bi ukrenila. Oba sta menila, da bi bilo nesmiselno zažgati in se maščevati nad bolno ženo, ker je že tako dovolj zoglenelih slovenskih domov. Čeprav jih bo Orlov psoval, ker niso izpolnili povelja, mu bodo že dokazali, da se takšen ukrep ne bi razlikoval od nemških nasilstev. To sta povedala vsem fantom v patrulji. Vsi so se strinjali, da je prav, če odgovarja samo tisti, ki je kriv — vsak za svoje.

Da bi poizvedeli, kako je s sovražnikom, so se spustili do ceste. Zaslišali so ropot avtomobilskih motorjev. Niso več utegnili postaviti zasede ob zaseki. Poskrili so se za prvi greben in opazovali. Pred zaseko so se ustavili trije kamioni. Vojko je z daljnogledom prepoznal pionirsko enoto za čiščenje cest. Nemci so z iskalci min pregledali cesto, nato so si z dvema zasedama zavarovali bok in začeli vlačiti podrta debla stran.

„Ali ni Marko miniral zaseke?" je vprašal Primož. „Saj so vendar videli minerce z vrečami blizu ceste."

Vojko je spet dvignil daljnogled in izrekel obžalovanje, da ni minirano. Tedaj pa se je razlegel votel pok, skupino postav in vozil je ovil steber črnega dima.

„Mina presenečenja . . . Marko je zvit. Pravil mi je, da bo miniral konec zaséke. Nemci preiščejo navadno začetek, ne da bi pomislili, kaj bo na koncu."

Primož si je zaželel boja. Dvignil je šarca in naravnal razdaljo. Čeprav so bili od njih oddaljeni šeststo metrov, se je Vojko odločil, da jih bodo napadli.

Po nekaj rezkih rafalih dveh strojnic je spodaj nastala še večja zmeda. Nemci so takoj vžgali nazaj. Dumdumke so jezno prasketale po grebenu. Streljali so toliko časa, da so se naložili z ranjenci vred na kamione in odpeljali.

Patrulja se je vračala nazaj po isti poti. Pri Zadlogarju so naleteli na soseda, ki je spravil bolno mater na voz, nastlan s slamo. Zadaj je privezal dve kravi in telico, ki so ostale od dvanajstih krav po treh letih vojne.

Sedli so na rob senožeti in gledali, dokler ni žalostni sprevod izginil med drevjem.

„Kdo ve, kaj je z našimi?" se je zamislil Travnikarjev. Vedno se je bal in z njim vred njegova tovarišija, da bodo ob povratku zagledali začrnele zidove. Spomnili so se starega Travnikarja in njegove gostoljubne hiše. Večkrat so se menili o njem. Naveličani so bili idrijskih host in zaželeli so si Gorenjske.

Kmalu potem so se dvignili in se v gosjem redu napotili proti četi. Z grebena, kjer se je steza povesila v strm gozd, so se poslednjič ozrli nazaj. Obkoljena od gozdov in obdana od senožeti, je v poznem soncu samevala prazna domačija. Tema iz razbitih oken jim je segala v duše.

Nazi sind wieder „am Feind"

Sie schänden Gräber und Denkmäler und bleiben „unbekannte Täter"

1945 ging die furchtbare Zeit des Nazifaschismus in Österreich (und in ganz Europa) zu Ende. 1955 bekam Österreich seinen Staatsvertrag. Freiwillig ging darin unser Land eine Reihe von Verpflichtungen ein, unter anderen jene, allen innerhalb der Staatsgrenzen der Republik lebenden Bürgern die gleichen Rechte zu garantieren, also auch den innerhalb unserer Landesgrenzen lebenden (in Kärnten slowenischen) Minderheiten.

Man verpflichtete sich im Staatsvertrag, alle auf österreichischem Gebiet befindlichen Gräber von Soldaten, Kriegsgefangenen und allen, die für ein freies Österreich kämpften und fielen, zu achten, zu schützen und zu erhalten.

Man verpflichtete sich, alle Spuren des Nazismus auszumerzen und jedwede Wiederbetätigung im nazistischen Sinn zu unterbinden.

Das alles steht im Staatsvertrag. Leider aber haben jene Kräfte, die geistig im Gestern wurzeln, trotzdem nie aufgehört, tätig zu sein. Auch in Kärnten nicht. Mit Hetzaktionen gegen die slowenische Minderheit und mit Aufmärschen und Kameradschaftstreffen hielten und halten sie sich lebendig. Tagtäglich sind sie — wie Anno nazimal — wieder „am Feind" und scheuen dabei nicht zurück, Denkmäler zu zerstören und Gräber zu schänden.

ES BEGANN IN VÖLKERMARKT

Am 10. September 1953 sprengten solche alte (oder neue) Nazi das Partisanendenkmal in Völkermarkt. Von dem großen Denkmal, das an die Opfer der im Faschismus gefallenen Freiheitskämpfer gemahnt und unter dem die sterblichen Überreste von 83 Widerstandskämpfern begraben liegen, blieb nur mehr der Sockel übrig.

Am 21. Februar 1971 wurde ein Partisanengrabstein auf dem Friedhof in Griffen von Faschisten mit brauner Farbe besudelt — eine Aktion, die am 21. Mai 1971 wiederholt wurde.

In der Nacht zum 19. Juni wurden die Helden von gestern in Kärnten (wie bekannt) neuerlich aktiv: sie drangen in den Friedhof in Ebenthal bei Klagenfurt ein und schändeten dort ein Partisanengrab, das an fünf Opfer des NS-Terrors erinnert. Man beschmierte die Tafel, auf der die Namen der gefallenen Widerstandskämpfer stehen, und malte vier Hakenkreuze auf den Grabstein.

Dieses Ebenthaler Grabmal ist der Erinnerung an zwei istrianische Partisanen, an einen Ebenthaler, der von der Wehrmacht weg den Weg zu den Partisanen fand, und an zwei polnische Kriegsgefangene gewidmet. Die drei Partisanen waren von der SS erschossen worden. Die beiden Polen wurden von den Nazi in bestialischer Weise öffentlich in Ebenthal auf zwei Bäumen, die sich auf dem Grund des Besitzers Goess befanden, aufgehängt. Goess hat diese beiden Bäume nach Kriegsschluß fällen lassen. Wie er sagte, könne er es nicht aushalten, auf seinem Grundstück Bäume zu sehen, an denen Menschen aufgehängt wurden.

SIE BLIEBEN „UNBEKANNTE"

Bedenklich ist an all dem nicht nur, daß es noch immer (oder schon wieder) Nazi gibt, sondern auch, daß es den Kärntner Sicherheitsbehörden bis heute nicht gelungen ist, auch nur einen jener Täter, die hier Grabsteine von Antifaschisten schändeten, zu ermitteln. Dies trotz konkreter Hinweise, die man den Behörden (wie beispielsweise im Fall der Völkermarkter Denkmalsprengung) bezüglich der vermutlichen Täter gleich nach der Tat gegeben hat.

Noch heute laufen jene, die das Partisanendenkmal in Völkermarkt im Jahre 1953 sprengten, frei und ungestraft herum.

Bis heute hat man weder die Täter, die im Februar dieses Jahres in Griffen den Partisanengrabstein besudelten, gefaßt, noch jene (und es waren vermutlich dieselben), die dies im Mai dieses Jahres wiederholten.

Auch von den Tätern, die das Partisanengrab am Friedhof in Ebenthal entehrten, fehlt bis heute jede Spur. Man ist geneigt zu glauben, daß man sich auch bei der Exekutive keinen „Haxn ausreißt", um die Täter zu finden.

Dafür aber sehen Österreichs Sicherheitsbehörden zu, wenn die verschiedenen, höchst eindeutig orientierten Verbände ihre antiösterreichischen Treffen durchführen. SP und VP geben solchen Kameradentreffen — wie unlängst in Linz geschehen — ihren Ehrenschutz. Und ein Minister, wie Verteidigungsminister Lütgendorf, versteigt sich gar dazu, zu behaupten, daß die den Geist von gestern pflegenden Kameradschaftsverbände die „unverdorbenen Kräfte des Volkes" repräsentieren und diese großdeutschen Vereinigungen „staatstragende Institutionen" seien . . .

Darf es da jemanden wundern, wenn die Geister von gestern wieder höchst lebendig werden und in ihrer Aktivität selbst vor Friedhöfen nicht haltmachen?

(Volkswille, 3. 7. 1971)

Storilci niso neznani

V zvezi s skrunitvijo spomenika v Žrelcu je Zveza koroških partizanov prejela pismo tudi od Zveze avstrijskih borcev odpora in žrtev fašizma (KZ-Verband) na Dunaju. V tem pismu je med drugim rečeno:

Aus der Presse haben wir mit Verachtung und Empörung von der reaktionären Schändung der Partisanengrabstätte am Friedhof in Ebenthal-Žrelec erfahren. Die Täter sind nicht unbekannt. Es waren die Briefschreiber an die Friedhofsverwaltung, die eine Entfernung der Gedenktafel verlangten. Es sind die faschistischen Kreise u. a. der Landsmannschaft und des Schulvereines, die die freundschaftlichen und gutnachbarlichen Beziehungen zwischen Österreich und der Volksrepublik Slowenien — im weiteren Sinne Jugoslawiens — stören wollen.

Wir nehmen an, daß auch gegen diese boshafte und kriminelle Sachbeschädigung die Anzeige erstattet wurde. Denn diese Tirol entfalten faschistische Gruppierungen eine ähnliche Aktivität — richtet sich nicht Provokation — auch im Burgenland und in nur gegen die Kärntner Slowenen, sondern gegen Österreich und Jugoslawien im allgemeinen. Diese Menschen, die im Befreiungskampf gegen den Hitlerfaschismus fielen, haben entscheidend zur Errichtung der Föderation der jugoslawischen Volksrepubliken und der Wiedererrichtung der Republik Österreich beigetragen.

Wir nehmen an, daß Euer Verband es war, der am vergangenen Dienstag die Kranzniederlegung vor der Gedenktafel vorgenommen hat. Wir danken Euch für diese ehrenvolle Handlung und allen, die sich einer Protestbewegung gegen diese antiösterreichischen Bestrebungen großdeutschfaschistischer Gruppierungen anschließen.

Potrebni so ukrepi!

Kakor smo v našem listu že poročali, je ob zločinskem atentatu na spomenik žrtvam fašizma na pokopališču v Žrelcu Zveza koroških partizanov poslala protestna pisma notranjemu ministru in varnostnemu direktorju za Koroško, v prepisu pa tudi deželnemu glavarju.

Prvi namestnik deželnega glavarja Erich Suchanek, ki zastopa deželnega glavarja med sedanjim dopustom, je Zvezi koroških partizanov odgovoril s pismom od 30. 6. 1971, štev. LH-19/47/3/71, ki se glasi:

Ihren Brief vom 23. 6. 1971, dem Sie die Kopien der Protestschreiben an den Herrn Innenminister und den Herrn Sicherheitsdirektor für Kärnten bezüglich der Schändung der Grabdenkmäler für die gefallenen Partisanen in Griffen und Ebenthal beilegten, haben wir zur Kenntnis genommen und bedauern diese jüngsten Vorfälle außerordentlich.

Es wurde bereits veranlaßt, um den entstandenen Schaden zu beheben.

Da ich als Landeshauptmannstellvertreter derzeit die Geschäfte des Landeshauptmannes führe, habe ich in meinem Schreiben vom 30. 6. ds. Js. den Herrn Innenminister gebeten, Vorkehrungen zu veranlassen, durch die solche bedauerlichen Vorfälle in Zukunft verhindert werden könnten.

„Skrajneži"

na jugu in na severu Karavank

Kakor smo pred časom poročali v našem listu, je glasilo koroške SPÖ „Kärntner Tageszeitung" izvedlo posebno anketo med prebivalstvom in ugotovilo med drugim, da 60 odstotkov koroškega prebivalstva sploh nič ne ve o manjšinskem vprašanju, da se je 95 odstotkov anketiranih izjavilo za miroljubno sožitje obeh narodnostnih skupin v deželi in s tem za dobre sosedske odnose ter da je le pičel odstotek „skrajnežev". Takrat je omenjeni list svoje poročilo zaključil z ugotovitvijo, da so šovinisti na obeh straneh moje močno v manjšini in problemi na obeh straneh — seveda z obratnimi znamenji — skoraj enaki.

Z zaključki te ankete se je pred nedavnim bavil tudi mariborski „Večer". Najprej je navedel trditve iz celovškega lista, potem pa v članku z naslovom „Skrajneži na jugu in na severu Karavank" zapisal:

Površen bralec in poznavalec koroških razmer bi dejal, da so ugotovitve celovškega socialističnega dnevnika objektivne in točne. Toda če prodremo globlje v koroško resničnost, kaj kmalu ugotovimo, da ni tako. Nekoliko nenavadno zveni že trditev, da dobrih 60 odstotkov koroškega prebivalstva tako rekoč ničesar ne ve o manjšinskem vprašanju. Tudi če je to res, zgovorno ilustrira odnos koroških in avstrijskih oblasti do slovenskega življa, ki je celo predmet državne pogodbe. Da pa več kot polovica prebivalstva ne bi poznala določil državne pogodbe, s katero je Avstrija po težkih letih štiristranske okupacije zopet dobila svojo suverenost in status nevtralne dežele, pa je, milo rečeno, več kot naivno pretiravanje.

Tudi delitev krivde na stran južno in na stran severno od Karavank, ko gre za nekatere temeljne pravice slovenskega življa v Avstriji, je nesprejemljiva. Ni namreč mogoče pristati na tezo deželnega glavarja Koroške, da je koroški Heimatdienst uvidevnejši in dostopnejši za pozive na razum kot koroški Slovenci in posredno morda celo matična Slovenija. V Sloveniji in Jugoslaviji smo neštetokrat na konkretnih primerih in iskreno dokazali, da smo za odprto mejo in za zares dobro sosedsko sodelovanje in smo v prizadevanju za takšno politiko morda celo zanemarili naše obveznosti do slovenskega življa v zamejstvu. Le-ta še danes, petnajst let po državni pogodbi, ni dočakal svoje enakopravnosti, enakopravnosti slovenščine kot enakopravnega jezika in dvojezičnih topografskih napisov. Ta življ je še danes objekt nekakšnega ugotavljanja, uresničitev teh in drugih njegovih mednarodno priznanih in z državno pogodbo določenih pravic pa odlagajo z izgovori na skrajneže na severu in predvsem na jugu Karavank.

Spričo takšnega zavlačevanja in izgovorov se je zlasti mlajših generacij med koroškimi Slovenci kot tudi v sami Sloveniji lotila določena nestrpnost, zato vedno odločneje terjajo uresničitev določil 7. člena avstrijske državne pogodbe. Dosedanje oklevanje pristojnih avstrijskih krogov, da bi uresničili ta določila, je privedlo tudi do določene radikalizacije znotraj samih koroških Slovencev in tudi pri mladih generacijah v Sloveniji. Te nestrpnosti pa nikakor ni mogoče istovetiti s šovinizmom in z ekstremizmom, kajti to je le logična posledica nespoštovanja zakonov in pogodb na avstrijski strani, ne pa zavračanje mirnega sožitja in dobrega sosedskega sodelovanja.

(Dalje na 8. strani)

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

„Gospod stotnik, kazno je, da se resno pripravljajo na napad na mesto," je dejal poročnik Teichner.

Ves znojen, z zavihanimi rokavi, umazan od prsti, strgan od žice in trnja, je z mirnim, ptičjim obrazom poročal o porazu svoje enote, ki je padla v zasedo. Govoril je prav tako vzvišeno ravnodušno, kot je poročal o zmagi v Cerknem.

Ko topovski ogenj in regljanje strojnic z dnem nista ponehala, ga je stotnik poslal z zbrano udarno skupino na pomoč napadeni postojanki v spodnjem mestu.

V zavetju rečne soteske so zapustili mesto. Njihova močeradasta oblačila so se dobro prilegala skalnati, rahlo zeleni okolici. Razdeliti so se v tri kolone in poizkušali prodreti napadalcem za hrbet. Vlekli so se po hudo strmih in spolzkih, z goščavjem poraslih strugah, kjer je mezala iz tal mokrota.

Partizani so jih povsod odbili. Rezultat poskusa je bil nekaj mrtvih in še več ranjenih, ki so čakali na nosilih v zavetju struge na stotnikovo odredbo.

„Njihova obramba je to pot strnjena in močna, okrepljena z globinskimi zasedami, ki jih ni moč odbiti in ne prodreti skoznje," je ugotavljal Teichner.

Stotnik je zaskrbljeno gubal obraz, ko je poslušal povsem ravnodušno razlago. Če ne bi govorila dejanja za tega vase pogreznjenega človeka, bi pobesnel zavoljo njegovega obnašanja. Ni stvari, ki bi tega posebneža vrgla iz tira. „Mož z dratenimi živci," so mu rekli.

Vojska, potaknjena po grmovju med skalovjem in reko, je bila podobna tolpi razgnanih volkov. Stotnik in poročnik sta sedla na naplavljeno deblo in jela proučevati položaj. Tedaj je v mesto votlo usekala mina.

„Strelja Gradnikova brigada," je dejal Teichner, ki se je v nenehnih bojih dodobra spoznal z nasprotnikom. Votle detonacije po mestnih ulicah in po dvoriščih kasarn so se nadaljevale v presledkih. Odgovarjali so topovi. „Ne utrudijo se. Prej so nas napadli samo ponoči, sedaj pa nas tudi podnevi."

Gorski lovci so morali ostati v kritju, da se ne bi izdali posadkam in izvidnikom minometalcev.

Medtem ko so čakali, kdaj bo partizanskim minometom zmanjkalo hrane in bodo nehali, je zaščitna patrulja pripeljala razoglavega nemškega policista. Lasje, mokri od krvi, so se lepili na čelo. Grozno zdelan, bled, krvav, je komaj stal pokonci. Že v jutranjih urah se je prebil iz Spodnje Idrije z nujno prošnjo za pomoč.

Stotnik je vzel pismo in dal ranjencu čutaro z žganjem. Medtem ko so ga preobvezovali, je bral.

Poveljnik je poročal, da je položaj zelo kritičen. Ne ve, če bodo vzdržali še eno noč. Ljudje so preutrujeni in manjka jim streliva. Ponoči je Bazoviška brigada že v prvem naletu prebredla naraslo reko in osvojila nekaj utrdb. Močno utrjeno župnišče so minirali in ga zavzeli. Pri cerkvi so zaplenili brzostrelni in protitankovski top in težko strojnico. Branilci se upirajo le še v šoli in v nekaj bunkerjih.

Na koncu je bil pripis z velikimi črkami: „Če ne pride pomoč, ne bodo vzdržali noči. Nimamo municije."

Ko sta stotnik in Teichner preudarjala, kaj storiti, se je okoli policista nabralo nekaj mož. Spraševali so ga, kako je pri njih. Mož je bil že dodobra nacejen z žganjem in jezik se mu je že zapletal. In se je razklepetal o grozoviti noči, ko so bili že vsi na robu propada, o Rusih, ki pijani jurišajo na mitraljeze in so v župnišču poklali vse do zadnjega ranjenca. Iz tega dela postojanke da se je rešilo le nekaj mož, ki so se skrili v podzemske hodnike, kjer jih pijani Rusi niso odkrili. Posadko da je rešila le težka mina; padla je z zvonika na skupino pred cerkvijo, ki je namerava z bombami vdret v šolo. Nekaj je obležalo mrtvih, drugi so s prerešetanimi trebuhi tulili okoli cerkve.

Preplah in skrb za ranjence sta spodbodla posadko, da se je zbrala in odbila napad bombašev na šolo. Na koncu pripovedi je vpil: „To so norci! To niso ljudje! Slepo so se zaganjali v reko in prebijali čeznjo, med žice, mimo ranjenih, noter do zidov . . . s plastičnimi minami, ki rušijo vse od kraja . . .

Stotnik je od strani poslušal ranjenčevo pripoved. Zagledal je čutarico, ki jo je mož pravkar spet dvignil k ustom. Tedaj je vstal in stopil skozi gručo predenj. Surovo ga je nahrulil:

„Vi, stara, driskava, preplašena rit! . . . Držite jezik za zobmi in ne delajte panike v moji enoti, sicer vas bom poslal takoj nazaj s temle pismom in pripombo o vašem vedenju ali pa vas bom dal zapreti."

Ko je končal molitvico psovk, je še zabrusil: „Ali vam je sedaj jasno?"

Ranjenec je prebledel, skočil pokonci in skušal prilepiti roke k bedrom.

„Jasno, gospod stotnik."

Nato je stotnik ukazal Teichnerju: „Takoj ga odstranite." Preden pa so ga odpeljali, mu je dal še napotke: „Pravljici o grozoviti noči prihranite zase. Pripovedovali jih boste lahko otrokom ali pivskim bratcem, če boste srečno preživeli vojno."

Povelje so izvedli brez besed. Moža so odpeljali skupaj s kolono ranjencev. Teichnerjeva skupina pa je izgubila še tisto bore volje, da bi se podnevi prebijali napadenim na pomoč. Poročnik je brez težave prepričal stotnika, da se bodo odpravili o prvem mraku. Razporedila sta četo po vzpetinah nad reko. Medtem je prišel kurir z obvestilom, da stotnika kličejo na mestno poveljstvo.

Po ulicah so še vedno treskale mine, vendar bolj po-

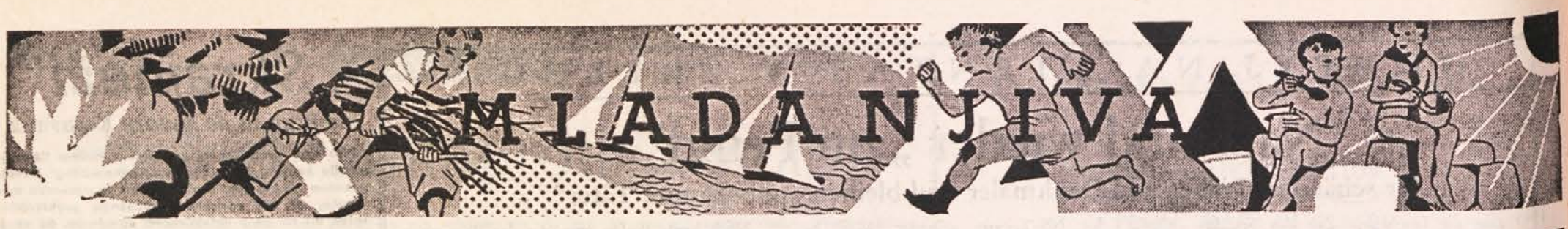

Vlado Firm

NABRITI NANDEK

Nandek je kaj rad hodil v šolo, še raje pa se je potepal po vasi. Bister fant je bil in šola mu ni delala težav. Učitelji so ga sicer imeli radi, zamerili so mu le, ker je imel pogostno predolg jezik. Toda kaj je mogel za to. Prepričan je bil, da ga ima za to, da ga lahko temeljito uporablja. Bos in v oguljenih hlačah se je v poletju najraje podil po vaških cestah, v bližnjem gozdu stikal za ptičjimi gnezdi in strašil pse, ki so se mu slučajno pripodili nasproti. Kdo se je koga bolj ustrašil, je vedel le on. Sicer pa je bil ustrežljiv in dober fant. Le njegova nagla jeza mu je večkrat natovorila v šolsko torbo kako nevšečnost. Pa tudi to je prestal. Življenje je jemal takšno, kot je pač bilo. Očetove trde roke se ni kaj prida bal, mati pa, ki je bila poljska delavka, se ni utegnila kdove kaj veliko ukvarjati z njim. Bil je pravcati samorastnik.

Nekega poletnega dne, ko so bili šolskemu letu že skoraj šteti dnevi, je njihovo šolo obiskal šolski nadzornik. Bil je to visok in močan mož, povešenih brk in resnega pogleda. Učiteljstvo ga je imelo rado, saj je bil strog in pravičen. V družbi pa je bil vedno šaljiv in dovtipen. Šolskih šal in domislic je imel polno torbo na zalogi. Ko se je tistega dne pojavil v šoli, je bil v razredu slučajno tudi Nandek, ki ga je tega dne bržkone sam dolgčas prignal v šolo. Ure so se vlekle. Učitelj je spraševal zgodovino, zemljepis, prirodopis in še vse drugo nebodigatreba, kakor je sodil Nandek. Tudi njemu ni prizanesel. Na vsako vprašanje je znal pravilen odgovor. Ko pa je prišlo na vrsto računstvo, se je Nandeku v trenutku zataknilo. Jezil se je, seveda na tihem, na Arabce, stare Grke in druge modrijane, ki so si izmislili številke in so tako še njihovi potomci lahko mučili mlade nadebudne glave. Nadzornik ga je pogledal postrani, namrščil čelo in ni bil prav nič zadovoljen z njegovim računanjem. Krepko ga je prijel za ramo in ga potisnil na klop. Nande je zardel kot puran in silno zameril nadzorniku. Učitelja še pogledati ni maral. Ko je zazvonil šolski zvonec, je bilo vseh težav n tegob konec.

Večerilo se je že, ko se je nadzornik dobre volje vračal proti vaški železniški postaji. Mrak je bil in poti ni dobro poznal. Skrbelo ga je, če bo sploh še ujel večerni vlak. Kar se je pripodil mimo njega Nande v oblaku prahu. Nadzornik, ki si ga je dobro zapomnil, predvsem pa njegovo znanje v računstvu, ga je ustavil in povprašal: „Ti fantič, povej mi no, kje je bližnjica za železniško postajo?" Nande se je izprsil, ošvrknil nadzornika s pogledom in odrezavo odgovoril: „Gospod nadzornik, tega vam pa že ne povem!" Nadzornik je kar osupnil nad dečkovo predrznostjo. Nato mu je pol v šali in pol zares dejal: „Fantič, če mi brž ne poveš, ne boš videl petega razreda!" Nande pa je potegnil glavo med ramena, se zazrl v obraz visokemu nadzorniku in odgovoril: „Gospod nadzornik, vi pa postaje ne!" In že je dirjal po vaški cesti.

Nadzornik je strmel za njim, dokler ga ni skril mrak. Njegov resni obraz se je razpotegnil in glasno se je zasmejal: „Na, kaj takega, tako mi je pa še nikdo ni zabelil. Ti presneti fantič!" Krepkeje je stisnil palico in urnih korakov nadaljeval pot proti železniški postaji.

Kaj je videla miška?

Miška je šla na sprehod. Hodila je po dvorišču in se vrnila k materi.

„Čuj, mamica, videla sem dve zveri," je rekla miška. „Prva je bila grozna, druga dobra."

Mati miš je vprašala:

„Povej, kakšni sta bili ti zveri."

Miška je odgovorila:

„Prva je po dvorišču hodila takole: imela je črne noge, na glavi rdečo kožo, izbuljene oči in zakrivljen kljun. Ko sem šla mimo nje, je odprla žrelo, dvignila nogo in tako glasno zakričala, da od samega strahu nisem vedela, kam naj zbežim."

„To je bil petelin," je rekla stara miš. „Nikomur ne stori nič žalega, ne boj se ga. No, katera pa je bila druga zver?"

„Druga je ležala na soncu in se grela. Imela je bel vrat, sive in gladke nogice, sama si je lizala svoje bele prsi in po meni pogledovala."

Stara miš je rekla:

„Ti neumnica, ti. Saj to je bila mačka!"

Lev N. Tolstoj

Otrok in miška

„Miška, miška, kam!"
„Tečem v žitni hram;
po rumeno grem pšenico,
spekla dobro bom potico,
pridi drevi k nam!"

„Miška, miška, čuj!
Nič se ne huduj,
rada jedla bi potico,
jaz prinesel bi medico —
pa ne morem k vam.

Majhen je vaš hram,
ozek in teman.
Saj še muca mehkodlaka
vedno le pred luknjo čaka,
da bi tebe — ham."

Čmrlj je pomagal zajčku

Nekoč zgodaj zjutraj je zajček šel na polje in se je do sitega najedel zelja. Potem se je napotil domov. Toda močno se je začudil, ko je našel vrata v hišico zaprta.

Zajček je zaklical: „Kdo mi je zaprl hišo? Kdo je v njej? Odpri! Hočem v svojo hišo! Buh, buh, buh!"

Nekdo je iz hiše odgovoril: „Odslej bom v tej hiši jaz stanovala! Tukaj mi je všeč! Jaz sem — koza rogata! Kdor pride do mene, ga raztrgam. Tudi tebe!"

Zajček se je koze bal. Zbežal je in poiskal prašička. Ta ga je vprašal: „Kam hitiš, zajček?"

Zajček je odgovoril: „Šel sem na polje nad zelje. Ko sem se vrnil domov, sem našel vrata zaprta. V moji hiši se je naselila koza rogata. Bojim se je. Prašiček, pojdi ti in jo preženi iz moje hiše!"

Prašiček pa je rekel: „Dragi zajček, tudi jaz se koze bojim."

Zajček je tekel dalje in je srečal psa. Ta je vprašal: „Kam zajček?"

Zajček je odgovoril: „V moji hiši se je naselila koza rogata. Pes, pojdi ti in jo preženi iz moje hiše!"

Pes je dejal: „Dragi zajček, tudi jaz se koze bojim."

Zajček je tekel in tekel. Zagledal ga je čmrlj. Zaklical mu je: „Kam se ti tako mudi, zajček?"

Zajček je rekel: „V moji hiši se je naselila koza rogata. Bojim se je."

Čmrlj je odgovoril: „Dragi zajček, jaz ti kozo preženem iz hiše!"

Zajček je dejal: „Dobri čmrlj, ti si premajhen, da bi mogel iz moje hiše pregnati kozo rogato!"

Čmrlj pa ni odnehal: „Preženem jo! Jaz se nič ne bojim koze rogate!"

Odletel je k zajčkovi hiši in zaklical: „Kdo je tam? Odpri mi! Bz, bz!"

Koza je zameketala: "V tej hiši stanujem zdaj jaz, koza rogata. Tebe, čmrlj, se prav nič ne bojim."

Čmrlj je zletel v hišo skozi okence. Z želom je pičil kozo v uho. Koza je zakričala: „Me, me, me!" Odprla je vrata in zbežala.

Zajček je veselo zaklical: „Hvala ti, čmrlj! Majhen si, a premagal si veliko kozo rogato. Zopet sem doma v svoji ljubi hišici!"

(Po češki narodni)

MUKALI

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UK

redko. Zato je stotnik s svojimi ljudmi spešil v zavetju hišnih napuščev. Že blizu kasarne so bili, ko je izpod oblačnega neba privršala mina in usekala v streho visoke hiše. Toča strešne opeke in oblak ometa sta jih malone zasula. Eden od spremstva je bil ranjen, vsi pa pošteno prestrašeni.

„Pravili ste, da ne znajo streljati z minometi. Potemtakem imajo krompir ali kaj ... Njihova mina je padla na brzostrelni top. S tem orožjem so ubili šest naših mož, osem pa so jih ranili."

„Vzamem besedo nazaj. Sam sem se prepričal, da dobro merijo. Tudi ranjence sem videl. Toda raje mi povejte, zakaj me kličejo v štab."

„Položaj postaja kritičen, dragi moj Kniecke. Niste izpolnili povelja. Padli ste v nemilost. Jezijo se na vas."

„Hudič naj jih vzame! Ne morem delati čudežev. Stopite z menoj in recite temu kabinetnemu cepcu, da moji ljudje niso priplavali po prežgani juhi. Teichner je poizkusil vse. Če on ne prodre, potem ne gre ..."

Vstopila sta. Rdečeličen polkovnik z monoklom, obut v lakaste škornje, je oholo korakal sem in tja po sobi. Preden je spregovoril, se je zagledal v stotnikove blatne gorske čevlje, v umazano in okrvavljeno obleko in se namrdnil. Drobne oči so mu zasršale in popravil je svojo vzvišeno držo. Ne da bi vprašal stotnika o položaju in težavah, ga je začel s piskajočim glasom oštevati, zakaj ni prodrl napadenim na pomoč, mu naprtil vso odgovornost in mu dal za zgled bandite, ki noč za nočjo prestavljajo svoje brigade z enega roba doline na drugega, on pa ni mogel prodreti kilometer daleč.

„Prekleta reva, strahopetna. Boji se za položaj in za svojo rit. Mar mu je, koliko ljudi umira brez haska," si je mislil stotnik in strmel v polkovnika, ne da bi mu trznila ena sama mišica na obrazu. Mirno je poslušal titanije, ki so bile pravzaprav namenjene majorju v povračilo za to, ker si ga je bil že večkrat sposodil. Major ga je tudi zdaj motril s prizanesljivim prezirom.

Polkovnik je besnel:

„Da ne boste spet čenčali o kapricah poveljujočega! Tu so radiogrami generala, poveljnika štaba vojske in policije." Vzel je listek in bral kakor župnik na prižnici: „Vodite manevrsko vojno, nenehno imejte pobudo v rokah. Sekajte jim v hrbet z grupami komandosov. Energično ukrepajte proti civilnim sodelavcem. Požigajte in uničujte. Držite se še nekaj dni. Pomoč je na poti.

Ukaz je ukaz. Udarite znova. Pridite mi poročat samo, da ste vdrli v Spodnjo Idrijo. Nikar ne pustite, da bi nam odsekali roke."

Nato se je obrnil k Wolfu:

„Ali ni tako, gospod major?"

„O, seveda bo tako, če vi pravite, gospod polkovnik, in če je to v duhu generalovih odredb. Prepričan sem, da, če v nekaj dneh general ne prebije blokade, smo izgubljeni. Viseli bomo po vsem mestu. Ne vem, kaj bodo počeli z menoj in z vami, če jim prideva živa v roke. Slišal sem, da od majorja naprej vse pokopljejo žive."

V polkovnikovo samovšečno zmagoslavje je kanil kapljo strahu, ki mu je skremžila zoprne gube okoli ust.

„Ne bodite panikar. Ne vem, zakaj ste pri policiji tako črnogledi. To ne koristi ne skupni stvari ne vam."

„Najbrž zato, ker nosimo črne uniforme," se je skušal pošaliti Wolf, da bi spremenil temo razgovora. „Zaupam v generalovo genialnost. Podrobno sem mu poročal o položaju."

„Obveščen sem, da ste poslali dva kurirja brez moje vednosti."

„Oprostite, vsak svoje poveljstvo imava, gospod polkovnik, in vsak svoje naloge. Ne bi vam priporočal, da se vmešavate v naše. Konec koncev je najin cilj isti: da si odpremo pot iz te luknje."

Na hodniku je dejal stotnik Wolfu: „Med nama, Helmut ... Ker sva si midva dobra, me skuša ta debela svinja uničiti. Tako dolgo me bo gonil v najhujšo godlijo, da se bom stegnil. Ta nesposobni korupcionist je bolj papeški od papeža. Sumi me, da vam poročam o njegovih prekupčevanjih in paketih, ki jih pošilja v Nemčijo. Sami veste, da sem vojak, ne lizun. Z vami sodelujem po vojaški liniji. Nikoli nisem bil špijon in tudi ne bom."

„Potrpite, Erich. Je pač tako, da nihče ne ve, kdaj in za koga dela. Počakajte, da se izmažem iz te luknje, potem mu bova pogledala v jetra. Tudi generalu niso všeč debeli in zabiti ljudje. Ta cepec sovraži vse, ki mu niso tudi po zunanjosti podobni. Skušajte izpolniti povelja, jaz bom primerno napihnil vaš uspeh, njemu pa bomo slekli spodnjice in ga postavili pod mrzel tuš."

Z nočjo je korpus spet napadel vse postojanke v razvlečeni kotlini. Bobnenje je bilo podobno pomladni nevihti s točo.

„Ne morem razumeti tega korpusnega štaba. Gotovo so ponorelli, da se zaletavajo v železobeton, ali pa so tako genialno zviti, da nas nameravajo preslepiti, da hočejo zavzeti mesto za vsako ceno. Kako so nespametni, ko se tako ženejo! Tudi če zravnajo mesto z zemljo, bo general v štirinajstih dneh obnovil postojanko, ker mu je nujno potrebna," je razmišljal Wolf. Sedel je ob oknu in se predajal mračnemu vzdušju. Grmenje topov, težko sivo nebo, šum vetra, bliski svetlobe in beganje vznemirjenih postav med hišami, vse to ga je na moč prevzemalo in dražilo. Užival je v delovanju uničevalnih sil. Rad bi videl še velik požar s plameni do neba — to bi ga osrečilo, čeprav samo za trenutek.

(Nadaljevanje sledi)

za oddih in razvedrilo

F. R. LOCKRIDGE

Avtomatizacija

Hvala, mr. Burnet, zelo cenimo vašo pomoč, — je govoril kapetan Heimright pred vrati hiše Myrona Drakea, krepkemu človeku, ki je že zdavnaj prekoračil štirideseto leto življenja.

Jason Burnet je še vedno stal nepremično in se obotavljal, kakor da bi hotel še kaj vprašati. Slednjič se je odločil. — Upam, da to mlademu možu ne bo povzročilo neprijetnosti. Toda drugega izhoda nisem imel...

Forniss se je naglo napotil proti nekim vratom in se kmalu zatem pojavil s Fredom Drakom, ki je pred približno dvema urama našel svojega očeta umorjenega. Vsaj tako je povedal. Tega večera, nekaj ur predtem, se je s svojim očetom ostro sporekel, kakor je povedal mr. Burnet, Zase je Burnet povedal, da se je v tem času zadrževal na svojem domu v kuhinji.

Fred Drake je imel mehke svetle lase, ki so se še posebno svetili pri luči namizne svetilke. Ustnice je imel čvrsto stisnjene. Bil je šele tri tedne poročen. Visok, slok in čeden mlad mož, nekoliko živčen.

— Povejte mi, kaj se je zgodilo, — je pričel Heimright, — pričnite s prepirom zaradi vaše žene.

Fred Drake je mirno sedel in si s svojimi lepimi rokami pokril oči, kakor da bi svetloba škodila njegovim očem. Nalahno je kimnil z glavo in dejal: — Oče je bil mrtev že, ko sem prišel k njemu. Ležal je na tleh z glavo... — Ni končal. Njegovo vitko telo je stresel krč.

Heimright je molčal in čakal, ker je vedel, kakšen učinek more imeti krogla kalibra 45, izstreljena v človeško glavo. Nato je ponovil vprašanje:

— Povejte mi, kaj se je zgodilo, povejte vse o sporu z očetom v zvezi z vašo ženo.

— Oče je trdil, da ni dobra. Za denar. Nič več. Toda to ni res. Doris ni takšna. Ona je... — Tudi zdaj Fred Drake ni končal stavka.

Po dolgem in potrpežljivem zaslišavanju je kapetan slednjič izvedel, da se je mladi mož sprl s svojim očetom in da mu je oče zagrozil, da mu ne bo dajal več denarja, če se ne bo odrekel svoji ženi. Toda sin mu je ostro odgovoril, da lahko s svojim denarjem stori, kar hoče.

Nato je odšel v hotel Stari kamen, da bi vse o tem povedal svoji ženi. Vendar je tam ni našel. Vzela je vse svoje stvari in odpotovala neznano kam. Ko je telefoniral na nekaj znanih krajev in je nikjer ni našel, se je vrnil domov. Bilo je okoli enajste ure, ko je prišel domov in našel očeta mrtvega. To je bilo vse, kar je vedel povedati...

— Zakaj ste se vrnili? — je vprašal kapetan. — Ali morda zato, da bi priznali, kako prav je imel oče, ker vas je žena zapustila? Ali pa zato, da bi ga ustrelili?

— Bil je že mrtev, ko sem se vrnil. Ali vam ni nihče povedal, da je bil mrtev že 15 minut pred enajsto uro? V tem času sem bil od doma oddaljen najmanj en kilometer!

Nihče ni dvomil o tem, da je bil Myron Drake ustreljen petnajst minut pred enajsto uro. Večina sosedov je slišala strel. Nekaj od njih jih je tudi pogledalo na uro. Harry Simkins, Burnetov prvi sosed, se je sprehajal s svojim psom, ko je zaslišal strel. Pogledal je na uro in bi bil prisegel, da je kazala točno 10.45. Vsak večer med pol enajsto in enajsto uro se je sprehajal s svojim psom na vrtu. Ljudje bi si mogli po njem naravnati ure.

Toda nihče razen Freda Draka ne bi mogel priseči, da je bil on v tem času oddaljen od hiše več kakor en kilometer. Toda on je trmasto vztrajal: — Pravim vam, da ga nisem ustrelil. Bil je že mrtev, ko sem se vrnil. Pravim...

— Njegova žena je tu, kapetan, ali naj jo pripeljem? — je vprašal poročnik Fornissa.

— Nikar! — je vzkliknil Fred — Ne vmešavajte je v to...

— Privedite jo poročnik! — je rekel kapetan.

Bila je izredno lepa, kakor je Heimrigh to tudi domneval. Čedna črnolaska lepe postave.

— Kaj tu policaji počenjajo s teboj, Fred? — je vzkliknila že pri vratih in divje gledala policaje.

— Zaslišujemo ga zaradi umora, gospa Drake. Gotovo nekaj veste o tem, ali ne?

— Vi ste ponoreli! — je naglo odgovorila. — Bil je pri meni v sobi. Ali jim tega nisi povedal?

Kapetan je lahno priprl oči in zmajal z glavo.

— To ne bi pomagalo, Doris! — je odgovoril Fred. — Toda jaz nisem ustrelil očeta. On ve, da nisva bila skupaj.

— Tako je, gospa! — je dejal kapetan. — Vaš mož trdi, da je odšel z doma okoli devete in da vas nekaj kasneje ni našel v hotelu. Nato se je počasi vračal peš proti domu. Zakaj torej trdite, da je bil z vami?

— Skušam ga rešiti pred vami, ker vem, da bi nikogar ne mogel ubiti. Bil je pravi očetov sin. Iščite morilca na drugi strani. Ste pomislili na mr. Barnetta?

— Zakaj sumničite prav njega?

Doris je uprla svoj pogled v Freda. Njene oči so zahtevale, da pove čisto resnico. — Mr. Burnet in moj oče sta bila poslovna prijatelja. Zavarovana sta bila na visoko vsoto drug drugemu v korist. Menim, da ima Doris to v mislih.

Heimrigh je ponovno zmajal z glavo. — Mr. Burnet je bil v tem času doma. V kuhinji si je pripravljal mleko, preden se je odpravil v posteljo. Sipkins trdi, da so se luči v Burnetovi kuhinji prižgale ob 10.30 uri, to je točno takrat, ko je s svojim psom šel iz hiše. O tem bi mogel priseči prav tako kakor o tem, da je zaslišal strel ob 10.45. Prav tako trdi, da je luč v Burnetovi kuhinji ugasnila pet minut po strelu. Spočetka temu strelu ni posvečal posebne pozornosti. Pozneje, ko je odšel k Burnetu, ga ni našel doma. Ker je Burnet tudi slišal strel in ker je vedel za spor med očetom in sinom, se je počasi oblekel in krenil peš proti Drakovi hiši. Ni se odpeljal z avtomobilom, ker ga ima v servisni delavnici. Policija je prišla nekaj pred njim.

— Torej poiščite koga drugega. Fred tega nikakor ni mogel storiti, — je vztrajala Doris.

— Poskušali bomo jutri oziroma — bolje rečeno — danes! je dejal kapetan, ko je pustil mlada zakonca, da sta ostala sama. Napotil se je proti terasi, kjer je v udobnem stolu sedel Burnet. — Bilo je torej tako, kakor ste rekli, mr. Burnet. Zapeljal vas bom domov, če nimate ničesar proti temu.

Čez manj kakor nekaj minut se je policijski avtomobil ustavil pred majhno in zelo moderno hišo, v kateri je živel Burnet kot samec, odkar mu je umrla žena.

Kapetan je vstopil v hišo. Iz dnevne sobe je bil vhod v kuhinjo. Bila je svetla, belo poslikana in zelo moderno opremljena. Burnet je dejal:

— Sreča je, da živi Simpkins tako blizu in da prav ob tem času hodi s psom na sprehod. Kdo ve, kaka ideja bi se mogla morda poroditi v vaši glavi! Tako pa...

— Tako pa lahko mirno razmišljate o zavarovanju... — je hitro odgovoril kapetan in se sklonil nad električni štedilnik.

— Ste ponoči kaj kuhali, mr. Burnet? Zjutraj tega nikakor niste mogli, ker ste bili v mestu...

Kapetan se je še bolj sklonil in pozorno pregledal razne gumbe in kazalce velikega električnega štedilnika z avtomatsko regulacijo...

— Torej deset minut pred enajsto. To pomeni, da naj bi bila jed pripravljena čez dvajset minut, — je pristavil in pokazal na spodnji kazalec, po katerem bi se moral štedilnik vklopiti ob 10.30, in na gornji kazalec, ki je bil nastavljen tako, da ga je vklopil deset minut pred enajsto.

— Morda ste ponoči kuhali kavo ali pa je moral ta avtomat ob določeni uri prižgati in ugasniti luč? Da jo torej prižge ob 10.30, ko Simpkins odhaja na sprehod s psom „točno kakor po voznem redu", kakor ima sam navado reči, in da jo ugasne deset minut pozneje, ko je bil vaš družabnik že pet minut mrtev z razbito glavo iz lastnega revolverja kalibra 45? Kako visoka je bila zavarovalnina, mr. Burnet?

Burnet ni ničesar odgovoril, samo buljil je v štedilnik, v razne njegove gumbe in kazalce za avtomatično regulacijo.

— No, mr. Burnet, — je počasi nadaljeval Heimrigh, — mi vsi večkrat grešimo. Ni dosti manjkalo, pa bi bili mladega moža obtožili, da je ustrelil svojega očeta. Tako ste tudi vi pozabili pomakniti kazalec na drug čas, ko ste že umaknili svetilko, ki je bila priključena na štedilnik. Ostane mi samo še ena stvar; dovolite mi, da telefoniram z vašim telefonom...

Domislice

- **Ljubosumnost se zdravi z varanjem.**
- **Ne zahtevaj obresti za svoje odpuščanje.**
- **Resnični umetniki življenja so srečni že, če niso nesrečni.**
- **Izogibajmo se tistih, ki so jim vrline poklic.**
- **Obstaja ena sama zmaga — zadnja.**
- **Prava ljubezen je večno mlada.**
- **Smilijo se mi tisti, ki s svojim denarjem ne znajo narediti nič drugega kot služiti denar.**
- **Samo tisti, ki ga ljubiš, te lahko razočara.**
- **Ljudje, ki kaj odložijo na jutri, so prav tisti, ki so zadevo že odložili na danes.**
- **Če hoče pametni z glavo skozi zid, bo to naredil s tujo.**
- **Tudi v človekovih napakah izsledi vrline.**
- **Če bi bili možje dovolj moški, si ženske nikdar ne bi želele biti možje.**
- **V središču družbe smo navadno šele takrat, ko smo že odšli.**
- **Otroci so spomini staršev.**

Tokrat za mlade bralce:

Mi priporočamo, vi izberite

- Tone Seliškar: **FANTU SO ZRASLA UŠESA,** pisatelj pripoveduje iz svoje mladosti, 232 str. ilustr. kart. 75.—
- Ivan Cankar: **HLAPEC JERNEJ** in njegova pravica, 96 str. ilustr. br. 18.—
- Anton Ingolič: **TAJNO DRUŠTVO PGC,** vesela zgodba o navihanih prvošolčkih, 180 str. ilustr. ppl. 21.—
- Marjan Marinc: **STRAH IMA VELIKE OČI,** povest o junaških podvigih dečka Skoka, 132 str. ilustr. kart. 38.—
- Leopold Suhodolčan: **VELIKAN IN PAJAC,** mladinska povest, 216 str. br. 18.—
- France Bevk: **IZ ISKRE POŽAR,** zgodovinska povest za mladino, 112 str. ilustr. br. 13.—
- Mihail Sadoveanu: **TRMOGLAVI JANOŠ,** mladinska povest, 68 str. ilustr. kart. 24.—
- Jonathan Swift: **GULIVER** med pritlikavci in velikani, 152 str. ilustr. br. 22.—
- Beecher-Stowe: **KOČA STRICA TOMA,** barvna slikanica velikega formata, 16 str. br. 14.—
- Nikolaj Nosov: **NEZNALČEK V SONČNEM MESTU,** dogodivščine v pravljični deželi, 240 str. ilustr. kart. 45.—
- Aleksej Tolstoj: **ZLATI KLJUČEK,** dogodivščine lesene lutke, 120 str. ilustr. ppl. 20.—
- Prežihov Voranc: **PRVI MAJ,** barvna slikanica velikega formata, 16 str. kart. 18.—
- Mihelič: **ŠTIRJE LETNI ČASI,** mladinske povesti, 84 str. ilustr. kart. 18.—
- Mirko Žeželj: **PRETEKLOST V PODOBAH,** zgodovina v besedi in sliki, 116 str. vel. formata, barvne ilustr., ppl. 47.—
- Bertha M. Parker: **ZAKLADNICA NARAVE,** razlaga naravnih pojavov, 216 str. vel. form., barvne ilustr. kart. 100.—
- Vesna Parun: **ČUDEŽNA SKRINJA,** otroške pesmice, 56 str. ilustr. kart. 34.—
- France Bevk: **PASTIRCI PRI KRESU IN PLESU,** otroške pesmi in igre, 64 str. ilustr. br. 26.—

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti.
KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA", CELOVEC, WULFENGASSE

MIROSLAV ŠVANDRLIK

Naši otroci

Stara je bila osemintrideset let, a jih je kazala šestindvajset. Jaz sem bil star štirideset let, in toliko sem jih tudi kazal. Spoznala sva se v brezalkoholni restavracji ob steklenici pomarančnega soka. Njej je bilo ime Jana, meni Jožef. In tako se imenujeva še danes.

Zdelo se nama je, da se poznava že celo večnost, da sva enakega značaja in stališč, čeprav sva bila že oba dalj časa ločena. Kazalo je, da naju na najini skupni življenjski poti ne more nič zaustaviti.

Oba sva se navduševala za kulturo, šport in motorizacijo. Oba sva bila proti alkoholizmu, železobetonski arhitekturi in modernemu slikarstvu. Vse je kazalo, da bova postala najsrečnejša zakonca.

„Me ljubiš?" sem jo vprašal, čeprav sem že vnaprej vedel njen odgovor.

Prikimala je in me poljubila.

„Toda če se poročiva," je dejala, „se bova morala preseliti k tebi."

„Moja hči se bo poročila," mi je razložila, „ker ima že sedemnajst let. Sicer pa to niti ni edini vzrok. Poročila se bo kratko malo zato, ker ima njen fant, že devetnajst let. Predvsem pa zato, ker bo njuna platonska ljubezen blagoslovljena z naraščajem."

„Skratka, babica boš," sem poenostavil, a to se mi je zdelo skoraj neverjetno, saj je Jana v tem trenutku kazala kvečjemu štiriindvajset.

„Tako je," je tiho pritrdila, „takšna babica bom, o kakršni se Boženi Nemcovi niti sanjalo ni. Sama sem polna grešnih misli, zdaj pa tole! Ta moj bodoči zet mi ni sploh nič všeč. Hodil je po stanovanju kot paša in si zapisoval, kaj vse mu pripada. Slednjič je sporočil, da je vse njegovo, celo moja postelja. Ko sem ga vprašala, kaj misli storiti z menoj, je dejal, da je to zelo pereč problem, ker ni nikoli dobro, če živijo mladi in stari pod isto streho. In predlagal mi je, da bi bilo zelo dobro, če bi si poiskala kakšno podnajemniško sobico. Takrat sem planila v jok, on pa je takoj pripomnil, da se je že začelo in da je vedno trdil, kakšni snobi smo starejši ljudje, ker nimamo nobene uvidevnosti do prihajajoče generacje. Kasneje je zagrozil, da se lahko z Alenko tudi razideta. Potem je začela tuliti še Alenka in kričati, da ji hočem uničiti življenje in da zdaj, na koncu življenja, mladim ničesar ne privoščim. Zato sem sklenila, da bo najbolje, če Alenki prepustim stanovanje in se preselim k tebi."

„Upam, da ne misliš resno," sem rekel, in zdi se mi, da sem pri tem prebledel, „mislil sem namreč, da bom živel pri tebi. Moja hči Inka me namreč meče iz stanovanja."

„Tudi tebe?" je presenečeno kriknila Jana.

„Da," sem žalostno pritrdil, „zanjo sem slab oče in shiran starec. Rekla mi je, naj grem v vas Slunkovo, ali v Rumburk. Tam da je svež zrak, kmetije pa prodajajo po dva do pet tisoč kron. Po njenem bi lahko tam zelo lepo živela."

Vzela je mojo dlan in mi jo, polna zaupanja, stisnila.

„Kaj bova storila?" je nekam odsotno vprašala.

„Ne vem, kje se bova namestila." Skomignil sem z rameni. „Sicer pa imajo tudi mladi svoj prav. Imava že štirideset let in to je najprikladnejši čas, da nehava zapravljati življenje. Skrajni čas je, da si začneva opremljati skupni dom in si lepše posteljeva."

Za dobro voljo

Učitelj: „Napoleon je rekel: besede ‚nemogoče' ni!"

Janezek: „In kaj bi Napoleon rekel, če bi enkrat poskusil prižgati vžigalico na kosu mila?"

●

Gospa Fefka gre k zdravniku, ki ji svetuje:

„Draga gospa, predvsem morate na zrak in se dosti gibati. Pojdite vsak dan na daljši sprehod!"

„Nemogoče, gospod doktor! Ne, tega pa ne! Kaj pa mislite, ljudje bi vendar začeli govoriti, da smo avto prodali."

●

Autobus je bil poln, prava gneča. Starejši možakar poskuša vstati. Ženska, ki stoji zraven njega, ga potisne nazaj na sedež:

„Kar sedite, starejši ste od mene!" Čez nekaj časa mož spet vstane in ženska ga znova potisne nazaj. Ko se to še nekajkrat ponovi, se stari mož razjezi:

„Spustite me vendar ven. Zaradi vas se vozim že pet postaj predaleč!"

Športni vestnik

ATLETSKI DVOBOJ AMERIKA:SOVJETSKA ZVEZA

Pretekli teden je bil v mestu Berkeley v Ameriki dvoboj najmočnejših atletskih reprezentanc sveta — Amerike in Sovjetske zveze. Čeprav je moška reprezentanca Sovjetske zveze po prvih dveh dneh vodila z naskokom ene točke 54:53, je končno dvoboj zgubila s 110:126.

Edini višek te velepnireditve je bil nov svetovni rekord v skoku v višino, ki ga je postavil Američan Pat Matzdorf, po rodu Nemec. Višina 229 cm je toliko bolj fantastična, saj je veljala stara rekordna višina 228 cm, ki jo je pred sedmimi leti preskočil Rus Valerij Brumel, dolgo za nedosegljivo. 22.000 (!) gledalcev si je ogledalo, kako je Matzdorf v tretjem poskusu preskočil 229 cm. Začudenje pa je vzbudil njegov preskok, ker ni upošteval novega stila „flopa". Stari svetovni rekord 228 cm je postavil Valerij Brumel pravtako na dvoboju atletskih velesil v Moskvi leta 1963. Pravzaprav je stari svetovni rekord veljal le do 8. novembra 1970, ko je Kitajec Či-Čin preskočil pravtako 229 cm; njegov svetovni rekord pa ni bil uradno priznan, ker Kitajska ni priključena mednarodni atletski zvezi.

Odlične rezultate na atletskem dvoboju v Ameriki so dosegli še Rusinja Donis v metu kopja (89,33 m) in njen rojak Aršanov v teku na 800 m (1:47,3). Zmaga ameriških atletov nad atleti Sovjetske zveze je bila presenetljiva, ker Američani niso nastopili s kompletno reprezentanco.

V okviru tega dvoboja je bil tudi atletski dvoboj med Američani in najboljšimi zastopniki ostalega sveta. V tem dvoboju je zmagala Amerika pri moških s 138 proti 91, pri ženskah pa 80:50. Ameriška in ruska dekleta pa so se ločila z rezultatom 76:60. Dvoboj med Sovjetsko zvezo in zastopniki ostalega sveta ni bil ocenjen.

NAJBOLJŠI EVROPSKI STRELEC: 44 GOLOV

Po končanih nogometnih prvenstvih evropskih najvišjih lig so športni novinarji predali najboljšemu strelcu v Evropi „Zlati čevelj". Najboljši strelec v sezoni 1970-71 je bil Jugoslovan Josip Skoblar, ki je za francosko moštvo Olimpique Marseille kar 44-krat potresel mrežo. Vsekakor je število doseženih zadetkov nov evropski rekord, saj še nobenemu nogometašu najvišje lige ni uspelo tolikokrat zabiti gol. Novinarji pa so tudi preračunali, koliko stane približno Olimpique Marseille vsak zadetek Skoblarja (ca. 50.000 šil.). Za primerjavo lahko vzamemo število golov najboljšega avstrijskega strelca Kreuza, ki je dosegel v minuli sezoni 26 golov in zaseda v lestvici najboljših evropskih strelcev 5. mesto.

AVTO-MOTO-ŠPORT

V peti dirki za svetovno prvenstvo formule-1 je „leteči" Škot Jacky Stewart osvojil svojo tretjo zmago v letošnji sezoni prvenstva. Nedeljska avtomobilska dirka formule-1 za „veliko nagrado Francije" se je odvijala na novozgrajenem krožnem dirkališču Paul-Ricard. Drugo mesto je zasedel Francoz Francois Cevert pred Brazilcem Emersonom Fittipaldijem. Po petih dirkah vodi Stewart s 33 točkami pred Belgijcem Ickxom (19), ki pa je v nedeljo izpadel. Tretje mesto zasedata z 9 točkami Italijan Andretti in Šved Peterson.

Serijo zmag je pretekli teden nadaljeval tudi avstrijski avtomobilski prvak dr. Helmut Marko. V dirki za evropski pokal serijskih športnih avtomobilov je v Hockenheimu v obeh dirkah zasedel prvo mesto in postal tako zmagovalec Hockenheimringa. V končni uvrstitvi je dr. Marko premagal Vica Elforda, Mercaria in Bonniera, ki zasedajo tudi naslednja mesta.

WIMBLEDON 1971

Letošnji največji teniški turnir „Wimbledon" se je končal z zmago Avstralca Johna Newcomba. Newcombova zmaga je bila veliko presenečenje. Glavni izgubitelj tega turnirja je bil Avstralec Ken Rosewall, ki je zmagal v vseh turnirjih sveta, v Wimbledonu pa mu je spodletelo v četrtfinalni tekmi z Američanom Richeyem. Zmagovalec Newcombe je po finalni zmagi nad Američanom Stanom Smithom dobil kot nagrado premijo 225.000 šil. Zmagovalna dvojica Wimbledona pa se je glasila Laver/Emerson iz Avstralije. Wimbledonske teniške igre si je ogledalo rekordno število gledalcev, namreč več kot 290 tisoč.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 10. 7.: 5.05 Godba na pihala — 5.33 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 9.00 Glasba zate in zame — 10.00 Ciganska godba — 11.00 Naša lepa domovina — 14.20 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 16.15 Ljudske pesmi — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Za delovno ženo — 18.40 Umetnostna in kulturna kritika — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 Operetni koncert — 21.30 Ljubitelji publike nekoč in danes — 22.27 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 11. 7.: 6.10 Igra na orgle — 7.35 Veselo nedeljsko jutro — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Dunaj, melodija mesta — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Pri pastirjih — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Nogomet Brazilija—Avstrija.

Ponedeljek, 12. 7.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Veselo in zabavno — 10.00 V pestrem zaporedju — 11.00 Plesi z Dunaja — 14.30 Književni kotiček — 14.45 Koroški profili — 15.00 Iz štajerskega glasbenega življenja — 16.15 Ženska oddaja — 16.30 Za otroke — 17.10 Zabavna oddaja — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 20.10 V tem času v Avstriji — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Torek, 13. 7.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Tako hočemo imeti — 9.30 Vesele note — 11.00 Majhna ptičja melodija — 14.30 Predstavljamo — 15.00 Ljudska glasba iz Štajerske — 16.15 Za ženo — 16.30 Otroška oddaja — 17.10 Popopldanske melodije — 18.00 Oddaja sindikalne zveze — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.10 Orkestrski koncert.

Sreda, 14. 7.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Veselo in zabavno — 9.30 Vesele note — 11.00 Za srce — 14.45 Koroška pesem — 15.00 Štajerske orgle — 16.15 Ženska oddaja — 16.30 Operetni dueti — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Oddaja industrije — 19.15 Jezik domovine — 20.10 Domovina Avstrija — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Violina v evropski ljudski glasbi.

Četrtek, 15. 7.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Veselo in zabavno — 9.30 Vesele note — 11.00 Dunajski ples — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Graški umetniki igrajo — 16.15 Ženska oddaja — 16.30 Za otroke — 17.10 Za kulisami festivalskega mesta — 17.50 Pravni položaj nezakonskega otroka — 18.00 Oddaja obrtnega gospodarstva — 18.45 Note in beležke — 19.15 Koroška za ljubitelje — 20.10 Lovska ura — 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 16. 7.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Danes bo veselo — 10.00 V pestrem zaporedju — 14.45 Književnost iz Štajerske — 15.00 Zborovska glasba — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.30 Otroška oddaja — 16.45 Moj oče je bil popotnik — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Zabavno iz umetniške postilje — 19.35 Melodija in ritem — 20.10 To rad slišim — 22.20 Pogled k sosedu.

Slovenske oddaje

Sobota, 10. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Po lovčevih stezah.

Nedelja, 11. 7.: Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 12. 7.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

Torek, 13. 7.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Od popevke do popevke.

Sreda, 14. 7.: 13.45 Informacije — Za naše mlade poslušalce — Mladina poje.

Četrtek, 15. 7.: 13.45 Informacije — Slovenski solisti.

Petek, 16. 7.: 13.45 Informacije — Pesem povezuje.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 10. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Z ansamblom Mihe Dovžana — 12.10 Iz domače orkestralne glasbe — 12.40 Po domače v vedrih melodijah in ritmih — 14.10 Igrajo veliki zabavni orkestri — 14.30 Poje mezzosopranistka Ruža Pospiš-Baldani — 15.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 16.40 Dobimo se ob isti uri — 17.10 Gremo v kino — 17.50 Godala v ritmu — 18.15 Wolfgang Sawalisch dirigira Schuberta — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Z ansamblom Franca Flereta — 20:30 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 11. 7.: 4.30 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.47 Orkestralne skladbe za mladino — 9.05 Srečanje v studiu 14 — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela, poje Partizanski invalidski pevski zbor — 10.45 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Slovenske narodne v raznih izvedbah — 14.30 Humoreska tedna — 14.50 Orgle v ritmu — 16.00 Radijska igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.20 Plesna glasba — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 12. 7.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pesmice za najmlajše — 9.30 Priljubljene slovenske popevke — 12.10 Igor Stravinski: Ognjena ptica — 12.40 Vedri zvoki s pihalnimi orkestri — 14.10 Lepe melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Komorni zbor z Jesenic — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.35 Kitara v ritmu — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Z ansamblom Viški fantje — 20.00 Verdijeva opera „Othello" — 21.05 Lahka orkestralna glasba — 21.30 Melodije iz filmov in musikalov — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.05 Slovenske ljudske pripovedke — 23.15 S popevkami po svetu.

Torek, 13. 7.: 6.50 Beseda na dannašnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Pojeta Ljupka Dimitrovska in Bob Stefanovič — 9.40 Počitniški pozdravi — 12.10 Iz opere „Matija Gubec" — 12.40 Vedri zvoki z ansamblom bratov Avsenik — 14.10 Študentovski oktet — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Mariborski pihalni kvintet — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V torek nasvidenje — 18.45 Poje Elda Viler — 19.15 Z ansamblom Zadovoljni Kranjci — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — 21.30 Koncert lahke glasbe — 23.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

Sreda, 14. 7.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Operna matineja — 9.05 Kaj vam pripoveduje glasba — 9.30 Z ansamblom „Delial" in „Bele vrane" — 9.40 Slovenske narodne pojeta mezzosopranistka Dolores Budal in kvintet „Gorenjci" — 12.10 Igra violinist Rok Klopčič — 12.40 Od vasi do vasi z domačimi vižami — 14.10 Ob lahki glasbi — 14.35 Voščila — 15.40 Suita iz baleta „Ohridska legenda" — 17.10 Romeo in Julija v glasbi — 18.15 Iščemo popevko poletja — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 21.15 Melodije in ritmi — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Popevke na vrstijo.

Četrtek, 15. 7.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Slovenski pevci zabavne glasbe — 9.45 Pesem iz mladih gri — 12.10 Iz Rossinijeve opere „Sevilijski brivec" — 12.40 Čez polja in potoke z godci in pevci — 14.10 Lahka glasba za razvedrilo — 15.40 Madžarske narodne pesmi — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.30 Operetne uverture — 18.45 Naš podlistek — 19.15 Z ansamblom Mojmira Sepeta — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Nočni koncert — 23.05 V gosteh pri tujih radijskih postajah — 23.30 Od popevke do popevke.

Petek, 16. 7.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Operna matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.20 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe — 9.45 Skladbe za mladino — 12.10 Iz repertoarja pianista Gojmira Demšarja — 12.40 Vedri zvoki s pihalnimi orkestri — 14.10 Ob lahki glasbi — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Popularna Webrova dela — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Operni koncert — 19.15 Z ansamblom Beneški fantje — 20.00 Poje zbor RTV Beograd — 20.30 „Top-pops 13" — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

„Skrajneži"

na jugu in na severu Karavank

(Nadaljevanje s 5. strani)

V Sloveniji smo in bomo tudi v prihodnje za takšno sodelovanje, povedati pa moramo, da bomo to sodelovanje v prihodnje odločneje kot doslej povezovali s položajem in pravicami našega življa na Koroškem. Če je po podatkih ankete celovškega Kärntner Tageszeitung nad 95 odstotkov koroškega prebivalstva za miroljubno sožitje obeh narodnostnih skupin in potemtakem tudi za dobre sosedske odnose, potem uresničitev določil 7. člena državne pogodbe gotovo ne bi smela predstavljati nikakršnega problema. To pa je izhodišče in pogoj hkrati za nadaljnjo razširitev sodelovanja dveh sosednih dežel, za novo, višjo kvaliteto medsebojnih odnosov, pri katerih slovenska narodnostna skupnost v Avstriji lahko in mora igrati nadvse pomembno vlogo. Takšen razvoj odnosov pa je v sedanjem nemirnem svetu in na stari, častitljivi evropski celini nedvomno v korist obeh strani.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 16, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA I

Sobota, 10. 7.: 16.30 Za otroke — 16.55 Pes in mačka — 17.05 Beatclub — 17.35 Za družino — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Kultura aktualno — 18.50 Deklica s trompeto — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Počitniško popotovanje skozi stoletja — 21.15 Šport — 22.05 Čas v sliki — 22.20 Srečno pot — 22.25 Mož, ki gre svojo pot, kriminalni film.

Nedelja, 11. 7.: 14.30 Mednarodna regata — 16.15 Mladi jakobinci — 17.00 Kontakt — 17.30 Svetovno sabljaško prvenstvo — 18.10 Otrokom za lahko noč — 18.15 Cirkuški direktor Johnny Slate — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Devet pisem Berti, problemski film — 21.55 Čas v sliki — 22.10 Svetovno sabljaško prvenstvo.

Ponedeljek, 12. 7.: 16.00 Tour de France — 17.30 Svetovno sabljaško prvenstvo — 18.00 Znanje aktualno — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 18.50 Silents please — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Športni prenos — 21.45 Bonanza — 22.35 Čas v sliki — 22.50 Svetovno sabljaško prvenstvo.

Torek, 13. 7.: 16.45 Tour de France — 18.00 Svetovno sabljaško prvenstvo — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Kultura aktualno — 18.50 Decernat M — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Bodi lepa in drži usta, film — 21.55 Čas v sliki.

Sreda, 14. 7.: 11.00 Ne gre brez ljubezni — 15.45 Tour de France — 17.00 Za otroke — 17.40 Mala abeceda športa — 18.00 Teletest — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike iz Avstrije — 18.50 TV-kuhinja — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zadnji Indijanci v Cayenni — 21.00 V lastni zadevi — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Tour de France.

Četrtek, 15. 7.: 17.10 Tour de France — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 18.50 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Prenos iz Löwingerjevega gledališča — 21.45 Čas v sliki — 22.00 Svetovno sabljaško prvenstvo.

Petek, 16. 7.: 11.00 Rdeči mak — 18.00 Svetovno sabljaško prvenstvo — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Slike z Avstrije — 18.46 Oddaja zvezne gospodarske zbornice — 18.50 Kamor nas veter zanese — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Uvodni naslovi o umoru, TV-igra — 21.15 Aktualni dogodki — 22.15 Svetovno sabljaško prvenstvo — 23.15 Čas v sliki — 23.30 Vesel konec tedna — 23.35 Tour de France.

AVSTRIJA II

Sobota, 10. 7.: 18.30 Obzorja — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Srečno pot — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Gospodična Julija — 22.10 Telereprize.

Nedelja, 11. 7.: 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Iz sveta, v katerem živimo — 20.00 Šah kraljevska igra — 20.15 Cosi fan tutte, komična opera — 22.45 Telereprize.

Ponedeljek, 12. 7.: 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Ne gre brez ljubezni, filmska komedija — 21.45 Telereprize.

Torek, 13. 7.: 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Big Valley — 21.15 Zakaj je gospa B. srečna? — 22.00 Telereprize.

Sreda, 14. 7.: 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Rdeči mak, zabavni film — 21.50 Telereprize.

Četrtek, 15. 7.: 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Prepad, TV-igra — 21.30 Telereprize.

Petek, 16. 7.: 19.30 Čas v sliki — 20.00 Vesel konec tedna — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Don Carlos, pesništvo in resničnost — 21.15 Za zidovi groze, film — 22.35 Telereprize.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 10. 7.: 13.58 Napoved sporeda — 14.00 Balkansko teniško prvenstvo — 17.35 Obzornik — 17.50 Po domače — 18.15 Smiljan Rozman: Mesto Izabilija — 19.25 Mozaik — 19.30 Kažipot — 20.00 Dnevnik — 20.35 Glasba Luke Sorkočeviča — 21.00 Dubrovniške poletne prireditve — 21.35 Svet otokov in atolov — 22.00 Maščevalci — 22.50 Poročila.

Nedelja, 11. 7.: 8.55 Madžarski pregled — 9.30 Po domače — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mozaik — 10.50 Otroška matineja — 11.40 Mestece Peyton — 18.15 Pet deklet na grbi, češki film — 20.00 Dnevnik — 20.35 V pasti — 21.25 Glas na obisku — 21.40 Poročila — 21.55 Športni pregled.

Ponedeljek, 12. 7.: 17.15 Madžarski pregled — 17.55 Peter in volk, glasbena pravljica — 18.00 Risanke — 18.20 Obzornik — 18.35 Od zore do mraka — 19.05 Zabavna glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Nasilje, drama — 21.25 Kulturne diagonale — 22.30 Poročila.

Torek, 13. 7.: 16.45 Madžarski pregled — 18.20 Obzornik — 18.35 Prijatelj Ben — 19.05 Akademski plesni orkester — 19.35 Cesta in mi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Časovni stroj, ameriški film — 22.15 Waterpolo — 23.20 Poročila.

Sreda, 14. 7.: 17.05 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Pika Nogavička — 19.00 Mozaik — 19.05 Risanke in lutkovni filmi — 19.30 Športna oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Kam gredo divje svinje — 21.35 Naša srečanja na tujem — 22.05 Poročila.

Četrtek, 15. 7.: 17.15 Madžarski pregled — 18.20 Obzornik — 18.35 Družina, poljudno znanstveni film — 19.05 Enkrat v tednu — 19.20 Vse življenje v letu dni — 20.00 Dnevnik — 20.35 Lev N. Tolstoj: Vojna in mir — 21.35 21. stoletje — 22.35 400 let slovenske glasbe — 23.00 Poročila.

Petek, 16. 7.: 16.40 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Veseli tobogan — 19.00 Mestece Peyton — 20.00 Dnevnik — 20.35 Come prima, italijanski film.